

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Tomáš BURIAN

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Sociální aspekty domácího násilí a institut vykázání

Tomáš Burian

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra sociálních věd
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš BURIAN**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociologie**

Název tématu: **Sociální aspekty domácího násilí a institut vykázání**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Student své téma zpracuje podle následující osnovy:

I. Teoretická část

1. Vymezení základním pojmů – vznik a příčiny domácího násilí
2. Právní normy upravující postup vykázání z bytu
3. Postup při aplikaci institutu vykázání z bytu

II. Praktická část (výzkum) - průzkum mezi policisty na úrovni vlastních zkušeností a názorů s účinností institutu vykázání.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

In: GJURIČOVÁ, Š. KOCOURKOVÁ, J. KOUTEK, Podoby násilí v rodině, Praha, Vyšehrad 2000

BEN TOVIN, A. Týrání a sexuální zneužívání v rodinách, Praha, Grada 1998

ČÍRTKOVÁ, L.: Policejní psychologie, Praha, Portál 2000

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lada Viková
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2009

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Lívia Savelková, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 25. 06. 2009

Tomáš Burian

ANOTACE

Tato práce se zabývá problematikou domácího násilí – vymezením pojmů, definic, znaků a forem tohoto sociologického jevu. Zabývá se výskytem a příčinami domácího násilí a dále je práce zaměřena na ochranu a pomoc obětem domácího násilí, popisuje působnost jednotlivých pomáhajících subjektů, včetně jejich právních možností. Jednou z novějších praktik, v sociologické literatuře dosud nezaznamenané, je právní možnost vykázat násilnou osobu ze společného obydlí ž na dobu 10 dnů. Právě této oblasti je věnován výzkum - prostřednictvím dotazníku jsou u policistů zjišťovány vlastní zkušenosti a názory k účinnosti „institutu vykázání“.

KLÍČOVÁ SLOVA

Domácí násilí, institut vykázání, násilí v rodině, Policie ČR

TITLE

Social Aspects of Domestic Violence and Institute of Expulsion

ANNOTATION

This bachelor work deals with domestic violence problems - determination of terms, definitions, features and forms of this sociological phenomenon. This work is focused on appearance and causes of domestic violence, on protection and help to victims of domestic violence. It describes province of particular helping subjects including their legal possibilities. One of the later practice, non-listed in sociological literature, is legal possibility to expulse person with violent behaviour from common dwelling up to 10 days period. Research is focused quite to this exact area - own experiences and opinions to efficiency of institute of expulsion are probed by questionnaire.

KEYWORDS

Domestic Violence, Institute of Expulsion, domestic (family) violence, police CR

Obsah

Úvod	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Domácí násilí	8
1.1 Základní pojmy - definice, znaky a formy domácího násilí	8
1.2 Výskyt a příčiny vzniku domácího násilí	13
1.2.1 Rizikový muž:	14
1.2.2 Riziková žena:	16
1.3 Měření násilí v rodině	18
1.4 Teoretické modely zkoumání násilí v rodině.	19
1.5 Některé sociologické teorie vysvětlující násilí v rodině.....	20
2 Ochrana a pomoc obětem domácího násilí, působnost a právní možnosti jednotlivých subjektů.....	24
2.1 Ochrana před domácím násilím	24
2.2 Pomoc obětem domácího násilí – profesionální podpora.....	25
3 Institut vykazání	31
3.1 Základní informace	31
3.2 Hlavní zásady postupu při realizaci vykazání	32
3.3 Identifikace domácího násilí a komunikace se zúčastněnými stranami	33
3.4 Doporučená komunikace s násilnou o ohroženou osobou.....	35
3.5 Postup policie v některých specifických případech.....	37
3.6 Přehled o počtu vykazání v jednotlivých krajích v roce 2007 a 2008.....	38
II. PRAKTICKÁ ČÁST Průzkum v řadách příslušníků policie na úrovni vlastních zkušeností a názorů s „institutem vykazání“	41
1.1 Cíl výzkumu	41
1.2 Hypotézy.....	41
1.3 Metody.....	41
1.4 Charakteristika výzkumného souboru	42
1.5 Frekvenční tabulky odpovědí na jednotlivé otázky:.....	42
1.6 Dotazníková část.....	52
1.7 Závěry vzhledem k hypotézám.....	52
Závěr	54
Použitá literatura.....	56
Seznam tabulek.....	57
Seznam obrázků.....	58
Seznam zkratk.....	59
Seznam příloh	60

Úvod

Domácí násilí bylo ještě nedávno považováno za jev, který se naší republiky dotýká pouze jen okrajově, vyskytuje se pouze sporadicky a donedávna byla problematika násilí v rodině u laické veřejnosti na samém pokraji zájmu. Na základě nejnovějších poznatků se ukazuje, že skutečnost v této oblasti je mnohem vážnější a v žádném případě nelze postoj k domácímu násilí bagatelizovat a také lze jednoznačně říci, že v současné době se skutečný postoj společnosti k tomuto problému výrazně mění. Jestliže rodinu považujeme za základní stavební jednotku společnosti, neměla by společnost v žádném případě násilné dění v rodině podceňovat, neboť právě rodina může být jevištěm pro ta nejkrutější dramata, ve kterých silní ubližují slabším. Každý z nás má mnohem větší pravděpodobnost, že bude napaden, zraněn, týrán či dokonce zabit právě doma, a ze strany svých blízkých, než kdekoli jinde a od kohokoli jiného ze společnosti. Žádné násilí, tedy ani domácí násilí, není soukromou záležitostí, a proto je v těchto případech plně odůvodněná legitimnost zásahu ze strany státu.¹

Cílem bakalářské práce je pojednání o domácím násilí, především o násilí páchaném na ženách a poukázat na právní možnosti spojené s řešením již existujícího domácího násilí, jako je především využití oprávnění vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, jakožto zákonný prostředek platný od 01.01.2007, tzv. „institut vykázaní“. Úvodní část mé práce je věnována definici, znakům a příčinám domácího násilí a také jsou popisovány jednotlivé teorie vzniku domácího násilí. Další část mé práce je věnována možnostem, u kterých profesionálních subjektů mohou oběti domácího násilí hledat pomoc. Z tohoto důvodu je v práci předložen kompletní pohled na průběh „institutu vykázaní“ a postup zainteresovaných stran při jeho aplikaci a také postup policie v některých specifických případech. V praktické části se snažím reflektovat první zkušenosti policistů s institutem vykázaní. Pomocí dotazníku hledám odpověď jednak na otázku, jakou formou jsou sami policisté s problematikou domácí násilí seznamováni a dále připadají-li si policisté dobře připraveni na případnou realizaci institutu vykázaní. Pro výzkumné šetření jsem si vytvořil následující pracovní hypotézy: H 1: policisté jsou s problematikou domácího násilí seznamováni dostačující formou a také se o toto téma aktivně zajímají, H 2: potvrdit, že o institutu vykázaní jsou policisté dobře proškolení a celkově jsou pro jeho případnou aplikaci dobře připraveni.

¹ MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. ISBN 80-7367-002-X.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Domácí násilí

1.1 Základní pojmy - definice, znaky a formy domácího násilí

Pro mnohé z nás je, nebo bylo, první setkání s pojmem „domácí násilí“ cosi abstraktního a mnohdy jsme tápali, co si vlastně pod tímto pojmem představit. Nejprve bude vhodné ujasnit si definici na první pohled srozumitelného pojmu „rodina“. Je jasné, že v každém společenství bude rodina zastupovat odlišné skupiny lidí, kde budou platit poněkud rozdílná pravidla, osobní vazby a každý člen by měl zaujímat určitou specifickou roli. Pokud budeme hovořit o prostředí České republiky, tak Český statistický úřad při sčítání lidí, domů a bytů definuje rodinu jako: „*soubor osob společně bydlících v jednom domě či bytě na základě příbuzenských vztahů v rámci jedné hospodářící domácnosti.*“² Rodinné domácnosti se pak dělí na úplné rodiny (manželství nebo soužití druha a družky, tzv. faktické manželství, bez dětí nebo s dětmi) a neúplné rodiny (jeden z rodičů s alespoň jedním dítětem). Je však zřejmé, že toto užší pojetí rodiny by z násilí vylučovalo například mladé lidi, kteří spolu teprve chodí, rozvedené páry nebo homosexuály. Z tohoto důvodu můžeme termín domácí násilí pojmenovat jako rodinné násilí, tj. násilí mezi osobami žijícími ve společné domácnosti. Za zamyšlení také stojí jakým způsobem je možné násilí definovat. „Násilí je pouze tehdy, když to tak cítí sama oběť“. Je to samozřejmě zjednodušený a obecný model, kterým se určitě jednoznačně nemůžeme řídit. Této zjednodušené definice by samozřejmě mohly oběti velice snadno využívat a kdykoli určitou osobu nařknout ze spáchání násilného trestného činu a to i v případech, kdy se pouze cítí poškozenou či ukřivděnou osobou.³

Tabulka č. 1: Ženy, které zažily násilí

	V partnerském vztahu	Mimopartnerském vztahu
Alespoň jednou během svého života	37,7 %	37,2 %
Alespoň jednou během posledních 5 let	20,9 %	18,0 %
Alespoň jednou během posledních 12 měsíců	9,0 %	6,9 %

Zdroj: Sociologická studie mezinárodní výzkum násilí na ženách – ČR 2003

²PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0. S 13.

³PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0.

Domácí násilí můžeme definovat jako zneužívání postavení a moci, kterou disponuje pachatel v rodině. Základním projevem jsou nepřiměřené požadavky, vynucování si podřízenosti oběti a důslednou kontrolou nad jejím životem. K tomuto pachatel užívá mnoho nástrojů, z nichž nejčastěji je to fyzické násilí, vyhrožování či využívání strachu z další újmy. Vzhledem k tomu, že násilí mezi partnery vzniká v intimním vztahu dvou lidí, které sdílejí společné obydlí a spojují je různé vazby a dále primárním cílem partnerského vztahu je vytvoření vzájemné opory a bezpečného zázemí, má jeho zneužití v této podobě velice závažné důsledky. Domácí násilí se rozděluje na fyzické, psychické, sexuální, ekonomické či jiné násilí, nejčastěji se však vyskytuje v různých kombinacích. Domácí násilí je vědomá činnost, ke kterému dochází výlučně mezi blízkými osobami, odehrává se opakovaně v soukromém teritoriu, kde mohou platit jiná pravidla, než je běžné a jelikož je díky neveřejnosti tento prostor mimo dosah veřejné kontroly, může se v uzavřené rodině vytvořit určitá sociální skupina, kde se aplikují vlastní normy a intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah. Obětí může být jakýkoli člen rodiny a obvykle je to ten, který se nedokáže sám bránit. Týrání, utrpení a celkové pokoření partnera, který je v této souvislosti zbaven osobní bezpečnosti, lidské důstojnosti a vzájemné důvěry, je pro agresora zdrojem uspokojení.⁴ „Agrese vůči partnerovi není jen prostředkem k uvolnění napětí a odreagování afektu vzteku, ale především způsobem získání nadvlády a potvrzení vlastní moci, komplementárně posilované chováním oběti, které signalizuje souhlas s přijetím podřízené role“.⁵ Německý kriminolog H. J. Schneider řekl, že domácí násilí je z hlediska výskytu nejrozšířenější, z hlediska latence nejméně kontrolovatelné a z hlediska závažnosti a jeho frekvence nejvíce podceňované.

Důležitým vodítkem pro určení, zda-li se skutečně jedná o domácí násilí či nikoliv, jsou tzv. znaky domácího násilí, které musí být jednoznačně přítomny. Jakmile jeden znak absentuje, dá se předpokládat, že o domácí násilí nejde. Obecně se jedná o tyto znaky:

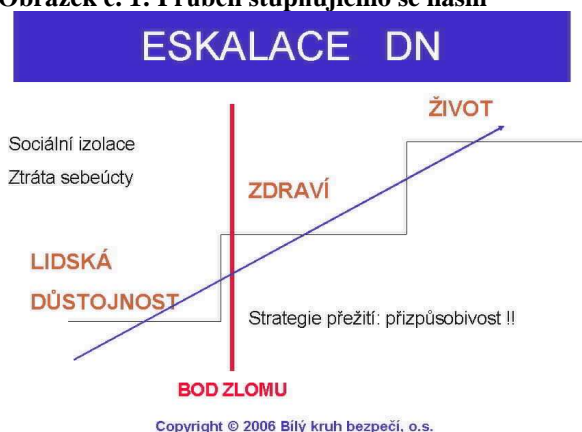
- **opakování a dlouhodobost** – na základě jednoho útoku jakéhokoliv charakteru nemůžeme určit, zdali se jedná o domácí násilí. Zjišťujeme, jestli se již v minulosti odehrály nějaké incidenty. Na předešlé zákroky PČR, řešení události PČR, zranění apod.
- **Eskalace** – o domácím násilí hovoříme pouze tehdy, stupňují –li se útoky proti lidské důstojnosti až k závažným trestným činům ohrožujícím život a zdraví. Na místě jsou

⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3. S 634.

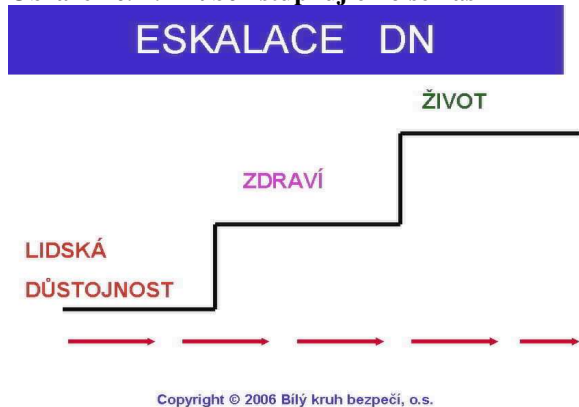
otázky, jak často dochází k opakování incidentů a zda-li se stupňuje intenzita útoků či výhrůzek. Podle informací Bílého kruhu bezpečí oběti vyhledali pomoc až dosáhli tzv. „bodu zlomu“, to znamená v momentu, když ohrožené osoby získaly pocit, že se je hodlá násilná osoba zabít. Tento skutek také potvrzuje premisu, že domácí násilí nikdy samo od sebe neskončí, naopak bude mít tendenci eskalovat.

Obrázek č. 1: Průběh stupňujícího se násilí

Zdroj:www.bkb.cz

Obrázek č. 2: Průběh stupňujícího se násilí

Zdroj:www.bkb.cz

- při domácím násilí oběti znají velice dobře pachatele, s nimiž mají také mnoho společného (děti, majetek, kamarády), čímž se tento model násilí zcela odlišuje od ostatních násilných trestných činů,
- intimní vztahy mají rozhodující úlohu při rozhodování oběti, zdali trestný čin oznámí.⁶

⁶ MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. ISBN 80-7367-002-X.

- **Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí na ohroženou a násilnou osobu** – za domácí násilí nemůžeme považovat vzájemné napadání, hádky, rvačky, kde postavení obou stran incidentu je rovné nebo střídavé. Zásadní otázka tedy zní, kdo je ve skutečnosti osoba, která se dopouští násilí, a která osoba je poškozená. Mnohdy je velice složité jasně určit role zúčastněných stran.
- **Neveřejnost** – k domácímu násilí dochází zpravidla v soukromí, a to za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. Otázkou je, kdy a kde k násilí dochází.

V souvislosti s domácím násilím můžeme hovořit o pěti základní formách násilí. Následující rozdělení je spíše založeno na teoretické úrovni a je tedy celkem nepřesné. Ve skutečnosti se formy násilí prolínají, jelikož se navzájem víceméně úzce prolínají. Je třeba dodat, že rozdělení domácího násilí, byť na teoretické úrovni, je velmi důležité, neboť nám pomáhá pochopit jak všestranné násilí se může vyskytovat a také co každá konkrétní forma charakterizuje.⁷ Nejčastější projevy domácího násilí jsou:

- **psychické násilí** – může se vyskytovat samostatně, ale v praxi je převážně spjato s dalšími typy násilí, a to zejména s fyzickým nebo sexuálním. Za psychické násilí můžeme považovat ponižování, či kritizování ohrožené osoby, kdy jí pachatel říká, že je ošklivá, neschopná, hloupá, snižuje její schopnosti, zpochybňuje duševní zdraví, zlehčuje obavy, přehlíží přání a potřeby. Dále do tohoto typu násilí můžeme zahrnout různé nadávky, zesměšňování, zastrašování – jako jsou zlé pohledy, výhrušná gesta, předvádění zbraní, ničení věcí, ubližování jiným v přítomnosti ohrožené osoby, zvýšená kontrola všeho, co ohrožená osoba dělá – kam jde, s kým mluví, co říká, kdy se vrátí, omezování samostatnosti a rozhodování o sobě, vyhrožování a vydírání – nucení k poslušnosti, vyhrožování bitím, přerušování kontaktů, sebevraždou, vydírání přes děti, vnoučata, vyvolávání pocitů viny.
- **Sociální násilí** – tato varianta domácího násilí spočívá v tom, že se pachatel snaží svoji oběť všemi možnými prostředky izolovat od příbuzných, rodiny, přátel a kolegů. Lze použít pravidlo, čím méně lidí kolem sebe ohrožená osoba má, tím více se bude emociálně fixovat na svého násilného partnera.
- **Fyzické násilí** – zjednodušeně můžeme říci, že fyzické násilí je to, co oběti fyzicky ubližuje. Je to široké spektrum různých nebezpečných forem napadení a zneužívání.

⁷ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

Začátkem může být zdánlivě nevinná facka, postrkování, kopání, škrcení či napadení nejrůznějšími předměty a konec může gradovat jako pokus o vraždu, nebo dokonce samotnou vraždou.

- **Ekonomické zneužívání** – krédem tohoto násilí je, že ohrožená osoba musí o veškeré finanční prostředky prosit, dostává určitý finanční příděl, zatajování ekonomické situace pachatele a rodiny, v obstarávání vlastního příjmu je jí bráněno a případně je jí zakazováno o vlastních penězích svobodně rozhodovat. Do této varianty domácího násilí lze zahrnout i vydírání a vynucování přepsání bytu či jiné nemovitosti.
- **Sexuální násilí** - o tomto druhu domácího násilí mluvíme tehdy, je-li sex ze strany násilné osoby vynucený. Toto násilí může mít mnoho podob a nejde pouze o vynucený pohlavní styk. Může jít o naléhání k provozování různých sexuálních praktik, které jsou ohrožené osobě nepříjemné, jako je např. sledování pornofilmu při souloži, nebo různé druhy sexuálního obtěžování. Sexuální násilí, které je způsobené cizí osobou, je velmi snadno rozpoznatelné, což ovšem neplatí u partnerského vztahu. Někdy je to i pro samotné oběti velice nejasné. Tento typ násilí někdy úzce souvisí s tím, že mnoho mužů (ale i žen) považuje sex v partnerském vztahu za něco, na co mají výhradní právo, a to kdykoliv, bez ohledu, zda-li má na sex druhý partner chuť a zacházejí s blízkou osobou jako se sexuálním objektem. Z tohoto důvodu je sexuální násilí v této podobě mnohdy zlehčováno, zjednodušováno a nepřipisuje se mu dostatečná závažnost.
- **Kombinace** - při domácím násilí se velice často jednotlivé druhy vzájemně prolínají, nejčastější je kombinace sexuálního a psychického násilí.⁸

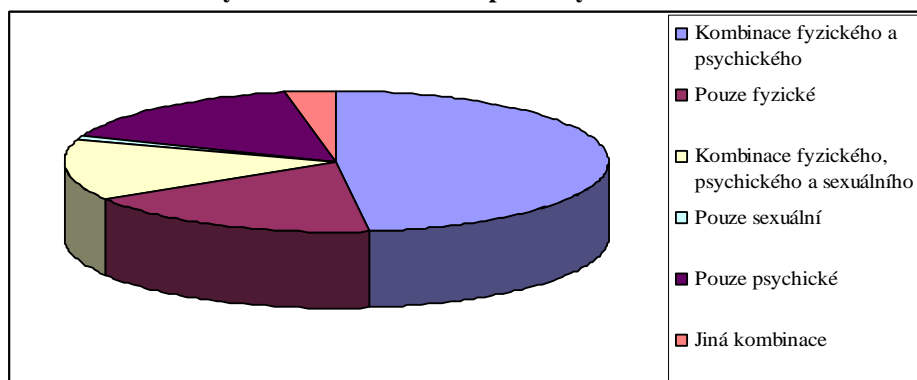
Tabulka č. 2: Formy domácího násilí mezi partnery

Formy domácího násilí	Počet respondentů v %
Kombinace fyzického a psychického	48
Pouze fyzické	18
Kombinace fyzického, psychického a sexuálního	14
Pouze sexuální	1
Pouze psychické	16
Jiná kombinace	3

Zdroj: <http://www.domacinasili.cz/>

⁸ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

Obrázek č. 3: Formy domácího násilí mezi partnery

Zdroj: <http://www.domacinasili.cz/>

1.2 Výskyt a příčiny vzniku domácího násilí

Jelikož se drtivá většina případů domácího násilí odehrává v domácnosti a zůstává skrytá, nelze přesně vymezit četnost týraných a zneužívaných lidí. Leckdy nejsou ani případní zjištění pachatelé potrestáni, jelikož ke stíhání musí dát poškozené blízké osoby souhlas, kdy zpočátku dají, ale následně odvolají. „Podle agentury STEM se přímou obětí partnerského násilí stalo 16% populace, další prameny uvádějí četnost této zkušenosti u 10% partnerských vztahů. Obětí domácího násilí jsou v naprosté většině ženy, jsou postiženy v 95% případů. Partnerským násilím trpí nejčastěji mladší ženy mezi 25. - 40. rokem. Agresivita pachatele často bývá generalizována, 80% bitých žen uvedlo, že se jejich partneři podobným způsobem chovali i k dětem a svým rodičům. K domácímu násilí dochází nejčastěji o víkendů a ve večerních hodinách, kdy je rodina pohromadě“.⁹ Podle výsledků šetření obětí v Bílém kruhu bezpečí, kde se uskutečňovalo dotazníkové šetření v letech 1999-2000, se potvrzuje předpoklad, že domácí násilí je propleteno skrz celé sociálně demografické centrum a v žádném případě není vázané k materiálnímu stavu rodiny, vzdělání, věku, profesi a rozhodující není ani partnerský vztah. Nejvyšší výskyt domácího násilí je však zaznamenáván v manželských svazcích, přičemž pravděpodobnost výskytu domácího násilí ve volných partnerských vztazích (např. druh a družka) je o dvě třetiny nižší.¹⁰

Na vzniku domácího násilí se podílí mnoho faktorů, nelze určit žádnou pevnou konkrétní příčinu. Jednoznačně lze říci, že není výsadou nižších sociálních vrstev, minoritních skupin, nehraje roli vzdělání, profesní uplatnění či konfesní příslušnost. Významnou úlohu v mechanismu vzniku domácího násilí zaujímají rozdíly v různých socioekonomických skupinách, kde se uplatňují specifické vzorce násilného chování, platí odlišné postavení žen,

⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3. S 634.

¹⁰ MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. ISBN 80-7367-002-X.

kteře mají různé možnosti a schopnosti se bránit. Partnerské násilí je vysvětlováno několika modely. V interakčním modelu má násilník určité představy nejen o svém chování, ale také představu o způsobu reagování oběti. Jiný model se orientuje přímo na osobnost násilné osoby, zabývá se nejen osobními vlastnostmi, ale i dalšími faktory, které tvoří hnací sílu těchto lidí a ovlivňují ji krátkodobě či dlouhodobě.¹¹ Pokud budeme hovořit o potenciálních pachatelích či obětech domácího násilí, lze určitě tvrdit, že každá skupina má ke svým činnostem určité predispozice, které jsou ve své podstatě páteří všeho. Hovoříme tedy o rizikových mužích a ženách.

1.2.1 Rizikový muž:

- **muž, který se pro partnerský či rodičovský vztah nehodí z důvodu psychické poruchy.**

U 25% pachatelů domácího násilí byly zjištěny známky psychické poruchy. Velice často jde o jedince s poruchou osobnosti, kteří jsou svým nepřiměřeně agresivním chováním nebezpeční nejen pro své blízké osoby, ale také všechny slabé jedince. Jde především o osoby disociálního typu, u kterých chybí určité sociální zábrany, jsou bezohlední, konfliktní s primárním cílem uspokojit hlavně svoje potřeby.

- **Další rizikovou skupinu tvoří muži závislí na alkoholu nebo drogách.**

Alkohol ostatně hraje v domácím násilí velice významnou úlohu. S alkoholem je úzce spjatá také riziková doba, kdy dochází k domácímu násilí. Už v 17. století vydala anglická královna Alžběta I. dekret, ve kterém se mužům zakazuje bít své ženy po 22. hodině večerní, neboť právě v tuto dobu se dá předpokládat, že budou muži ovlivněni alkoholem. Dodnes prakticky platí, že nejrizikovější jsou večerní hodiny a víkendy. Alkohol můžeme považovat za startér, díky němuž ztrácí podnapilá osoba zábrany, stává se agresivnější a na jakýkoli komunikační podnět reagují pouze agresí a svoje vzorce chování nedokáží změnit. Na celé skutečnosti se podepsaly i samy ženy, které vzhledem ke své naivitě i nezkušenosti marně doufaly, že partnera se sklonem k pití dokáží ovlivnit a další variantu tvořily ženy, které se s tímto problémem setkaly už v dětství (jejich otec byl alkoholik) a neuvědoměle přebíraly stejnou roli s jakou se ztotožnily jejich matky.

- **Podobná zkušenost z dětství.**

U mužů, kteří buď v prostředí násilného chování vyrůstali, stali se jeho svědky či dokonce byli sami obětí, je mnohem vyšší pravděpodobnost, že podobnou roli zaujmou i v dospělosti. „*Muži se identifikují se svým otcem a stávají se násilníky, ženy akceptují*

¹¹VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

roli oběti, kterou jim demonstrovala jejich matka. Blackburn (1993) uvádí, že 71% pachatelů domácího násilí pocházelo z rodiny, kde bylo toto chování běžné¹².

- **Pod vlivem určitých okolností se přijímaly některé negativní vlastnosti.**

Změně lze připisovat některé duševní či jiné závažné nemoci, zmiňovaný alkoholismus, ale také některé patologické jevy ve společnosti, za kterou můžeme např. považovat nezaměstnanost a s ním spojený sociální stres. Je to výsledek nezvládnutí různé psychické zátěže, díky níž člověk ztrácí schopnost řešit nejen partnerské, ale i jiné problémy, adekvátním společensky přijatelným způsobem. Člověk se v tomto okamžiku cítí oslaben a diskreditován, což může být v dané chvíli stimulem k osobní nespokojenosti, neschopnosti, strádání či frustraci.¹³

Tabulka č. 3: Ženy, které zažily násilí v partnerském vztahu v posledních 5 letech, podle vybraných charakteristik partnera – věk partnera

	Počet respondentů v %
18-24	4.1
25-29	14.8
30-34	14.8
35-39	12.8
40-44	14
45-49	11.6
50-54	9.4
55-59	9.4
60-64	5
65+	4.1

Zdroj: PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha 2004.

Tabulka č. 4: Ženy, které zažily násilí v partnerském vztahu v posledních 5 letech, podle vybraných charakteristik partnera – vzdělání

	Počet respondentů v %
Základní/nížší než základní	37,4
Střední bez maturity	27,8
Střední s maturitou	18,3
VŠ/VOŠ	16,5

Zdroj: PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha 2004.

¹² VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3. S 635.

¹³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

Podle výsledků výzkumu je zřejmé, že jistým rizikovým faktorem je i věková kategorie partnera. Inklinace k agresivnímu jednání je nejvýraznější ve věku 25 – 34 let a dále ve věku 40 – 44 let. Naopak u věkové skupiny 18 – 24 let a nad 65 let jsou sklony k násilnému jednání nejnižší. Vzdělání partnera v souvislosti s násilným jednáním se ukazuje jako další důležitý faktor. Výsledky výzkumu hovoří jednoznačně proti lidem s nízkým vzděláním. Dá se tedy říci, že čím nižší vzdělání, tím se zvyšuje pravděpodobnost zažít agresi v partnerském vztahu. Ženy, jejichž partner měl základní či nižší vzdělání, zažily násilí z jeho strany téměř v 38 % případů, u vyučených už to bylo necelých 28 % případů, u partnerů s maturitou to bylo něco málo nad 18 % případů a u vysokoškolsky vzdělaných partnerů to bylo 16,5 % případů.

Tabulka č. 5: Vypovídající, zda-li měl v sobě útočník při incidentu drogy nebo alkohol

	Počet respondentů v %
Alkohol	50,1
Drogy	0,7
Alkohol i drogy	1,7
Ani jedno	35,8
Neví	10,7
Neodpověděla	1,0

Zdroj: PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha 2004.

Výše uvedená tabulka zajímavě vypovídá o tom, že alkohol a drogy hrají v době incidentu významnou úlohu. 50 % respondentek majících zkušenost agrese ze strany partnera, odpověděla, že útočník byl v době incidentu pod vlivem alkoholu. V 35,8 % případech nebyl násilník při svém jednání ani pod vlivem alkoholu, či drog.

1.2.2 Riziková žena:

- **žena nesamostatná, závislá, neschopná bránit se, s nízkou sebeúctou, se syndromem naučené bezmocnosti.**

Jedná se o ženy, které se v dětství setkaly s násilím v rodině. Tzn., že byly samy buď obětí týrání, nebo alespoň svědky různé formy násilí. Pražská nadace Rosa, jejíž činností je pomáhat ženám v nouzi, uvádí, že min. polovina jejich klientek byla v dětství obětí nebo svědky domácího násilí. Tato zkušenost je natolik významná, že se stává pomyslnou páteří při utváření profilu jejich osobnosti. Tyto ženy mají sklony k závislosti,

podřízenosti, různým formám násilí se nebránit a tím více podporovat partnerovu agresivitu.

- **Situační zvýšení závislosti ženy na partnerovi.**

Vzniká za situace, kdy je žena z pohledu partnera ve značně znevýhodněné pozici, díky níž je k partnerovi mnohem více připoutaná a stává se zranitelnější. Je to např. ekonomická závislost, onemocnění, postižení, ale také těhotenství.

- **Izolace rodiny, týrané ženy.**

V tomto tzv. sociálním domácím násilí se pachatel snaží svoji oběť všemi různými prostředky izolovat od příbuzných, rodiny, což je udržující faktor násilí. Dále také minimalizuje pravděpodobnost, že postižená žena vyhledá pomoc v rodinném kruhu a do problému vniknou jiné osoby. Důsledkem izolace násilí v rodině je pevnější pocit beztrestnosti pachatele a ztráta zábran.

Iniciátorem domácího násilí se stává mnoho faktorů, rozhodujícím však zůstává osobnostní profil nejen pachatelů, ale i obětí. Žena, která dostatečným způsobem včas reaguje na projevy násilí, nedovolí aby se více rozvinulo a případně včas vztah opouští, se obvykle obětí nestává. Tou se stává ta, která násilné projevy toleruje, akceptuje a nijak aktivně neřeší. Další variantou jsou ženy, které muže různými způsoby provokují, ponižují a to abúzem alkoholu nebo demonstrovanou nevěrou. Tímto jednáním mohou u svého partnera vyvolat jistou podobnou agresi, ale obvykle se tyto ženy nestávají obětí násilí, nýbrž jsou považovány za aktivního účastníka konfliktu.¹⁴

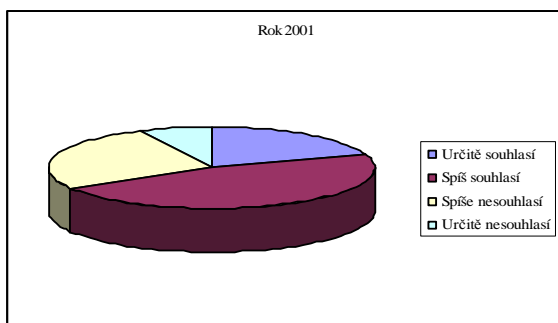
Tabulka č. 6: Názor veřejnosti na otázku: „Zda se obětí domácího násilí stávají ženy, které si nechají vše líbit“

Počet respondentů v %	2001	2006
Určitě souhlasí	19	13
Spíše souhlasí	49	48
Spíše nesouhlasí	25	27
Určitě nesouhlasí	7	12

Zdroj: : <http://www.domacinasili.cz>

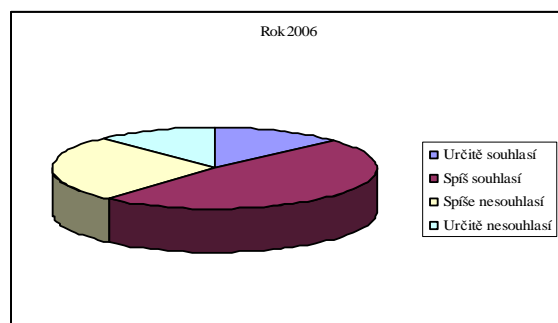
¹⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

Obrázek č. 4: Názor veřejnosti na otázku: „Zda se obětí domácího násilí stávají ženy, které si nechají vše líbit“

Zdroj: : <http://www.domacinasili.cz>

Obrázek č. 5: Názor veřejnosti na otázku: „Zda se obětí domácího násilí stávají ženy, které si nechají vše líbit“

Zdroj: : <http://www.domacinasili.cz>

Více než dvě třetiny populace ve věku 15 a více let soudí, že obětmi domácího násilí se zpravidla stávají slabé a bojácné ženy. Je to o 7 % více než poukazoval výzkum v roce 2001.

1.3 Měření násilí v rodině

Na téma prevalence, incidence a definice násilí v rodině se vede rozsáhlá diskuze. Stejná situace nastává i v oblasti metod a měření násilí v rodině. Základem jsou tři hlavní zdroje dat:

- **klinické studie.**

Jsou to hloubkové informace od psychiatrů, psychologů či sociálních pracovníků, kteří se s násilím v rodinách konkrétně setkávají a podrobnější data a informace zaznamenávají. Jelikož jsou však získaná data založená na malém, nereprezentativním vzorku, nelze z nich interpretovat nějaké závazné odhady ani zkoumat rozsah násilí ve společnosti. Vzhledem k tomu, že tyto získané informace pocházejí od konkrétních obětí, významnou úlohu hrají v jiných oblastech násilí v rodinách.

- **Oficiální statistiky.**

Základ tvoří zdravotní a policejní statistiky. V mnoha státech se získané informace týkají pouze zneužívání a týrání dětí (např. USA), ale násilí páchané na ženách donedávna evidovalo jen několik států. Oficiální statistiky jsou obecně zkresleny tím, že evidují pouze případy oznámené na policii, kterých je v této oblasti značná menšina. Skutečností je také existence mnoha variant v definicích, rozdílnost výpovědí obětí a odlišný způsob nevedení záznamů (různé kategorie trestných činů), což komplikuje vyhodnocení dat.¹⁵

- **Sociologické výzkumy.**

Jsou dalším významným zdrojem dat. Jelikož se jedná o citlivé téma, mnoho respondentů odmítá vypovídat. „*Nedostaky tak tvoří především malý konečný soubor obětí násilí (neochota vypovídat), různá interpretace otázek a v neposlední řadě i tzv. response errors - jak standardní, tak náhodné*“.¹⁶

1.4 Teoretické modely zkoumání násilí v rodině.

Násilí v rodině bylo jako první identifikováno na začátku šedesátých let minulého století, a to na základě lékařských praxí. Z těchto poznatků bylo následně zkoumáno a analyzováno. Zpočátku bylo násilí v rodinách vysvětlováno z pozice psychopatologie. V tomto modelu byla celá věc posuzována jako ojedinělý fenomén, který páchají výhradně psychopaticky narušení jedinci. Dodnes se celý pohled na násilí podstatě příliš nezměnil, a to jednak proto, že to byl vůbec první koncept snažící se celý problém vysvětlit, ale také z některých emocionálních důvodů: mezi odborníky, kteří se násilím zabývají, ale i mezi subjekty násilí způsobuje týrání v příbuzenských svazcích silné emoce. To se také citelně projevuje v celkovém pohledu na věc, neboť je velice složité nalézt racionální vysvětlení, proč někdo týrá blízkou osobu, která by měla být osobou nejmilovanější. Na násilí v rodině je pohlíženo třemi hlavními teoretickými modely:

- **psychiatrický model.**

Hlavní předpoklad je přisuzován k osobní charakteristice pachatele a také oběti. Pro tento model jsou klíčové pojmy: rozvrat osobnosti a charakteru, psychické poruchy, závislost na alkoholu či drogách.

¹⁵ PIKÁLKOVÁ, S. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0.

¹⁶ PIKÁLKOVÁ, S. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0. S 15.

- **Sociálně psychický model.**

Založen na předpokladu, že násilí v rodině je možné zkoumat z pohledu environmentálních faktorů, které ovlivňují rodinu jako celek, podepisují se na její organizační struktuře, na každodenních interakcích mezi jednotlivými členy a vytváření aktů násilí. Stěžejními pojmy jsou: struktura rodiny, modely učení v rodině, stresové faktory, vzorce rodinné interakce a jejich interakční přenos.¹⁷

- **Sociologický model.**

V této oblasti tento přístup zaujímá určitou makroúroveň. Předmětem zkoumání jsou sociálně-kulturní jevy a pojmy, jako je např. nerovnost, patriarchální řád, kulturní normy, postoje společnosti k násilí v rodinách a formy uspořádání rodinných vztahů. Tento model vychází z předpokladu, že domácí násilí není ve společnosti v ústředním zájmu a dokonce lze říci, že je tolerované. Převládá hierarchie hodnot se odráží od nadvlády muže. Patriarchální řád vychází ze dvou přesvědčení. Jednak je to pevně zakořeněná víra, že vůdčí role ve společnosti přísluší pouze muži a dále, že musí být uspořádána hierarchicky. V tradiční společnosti je v tomto duchu zakořeněno mnoho mýtů, které v konečném důsledku ospravedlňují a bagatelizují násilí muže na ženě, které je realizované uvnitř soukromého partnerského vztahu.¹⁸

1.5 Některé sociologické teorie vysvětlující násilí v rodině

V souvislosti s násilím v rodině jsou sociologické teorie považovány za velmi přínosné, neboť poskytují na věc pohled z mnoha úhlů a zároveň se snaží vysvětlit vznik a rozvoj násilí. V této souvislosti bylo na tuto problematiku vypracováno několik následujících sociologických teorií:

- **teorie sociálního učení.**

Rodina je chápána jako primární sociální skupina, kde si jedinec osvojuje role (manžel, manželka, rodič - dítě), učí se, jak se v dané situaci chovat, jak zvládat různé stresové situace, krize či jiné životní nesnáze. Rodina dává dítěti první, a proto velmi silné zkušenosti do dalšího života. Ukazuje mu, jak se lidé chovají jeden ke druhému, zda spolupracují a pomáhají si, jak reagují, když se jim něco nedaří. Dítě sleduje názory, postoje i hodnoty matky a otce, zjišťuje, co je úkolem muže a ženy. Rodina předává základní model sociální interakce a komunikace v malé sociální skupině. Začleňuje dítě

¹⁷PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0. S 15.

¹⁸ www.socialnipracce.cz/soubory/2006-2-090221133657.pdf

do určitého způsobu života, předává mu sociální požadavky a normy a reguluje jejich přijetí. Rodina a její citové zázemí jsou pro vývoj dítěte nezastupitelné. Kladné, vřelé citové vztahy v rodině usnadňují vytvoření kladného vztahu k lidem vůbec. Často se rodina stává prvním prostředím, kde se jedinec střetl nebo střetává s násilím. Tento negativní prožitek ho v budoucnu jaksí předurčuje k tomu, že v pozdějším věku užije násilí ve své vlastní rodině. U dětí, které nemají s touto formou násilí žádné zkušenosti, je o mnoho vyšší pravděpodobnost, že ony samy nebudou k násilí inklinovat.

- **Situační teorie.**

Předmětem této teorie je snaha vysvětlit, proč násilí v rodině vzniká jen v některých situacích. Tato teorie spojuje agresivitu a násilí podle dvou základních faktorů. Za první faktor je považován strukturální stres a nedostačující množství vyrovnávacích mechanismů v rodině. Příkladem může být úzký vztah mezi nízkým příjmem a výskytem násilí, kde hlavní příčinou vzniku násilí je neuspokojivá ekonomická situace. Druhý faktor zaujímají **kulturní normy v dané společnosti**, neboť v některých současných vyspělých demokratických společnostech, je užití násilí ze strany rodičů k dětem formální a normativní záležitostí. Jedná se o různé tělesné tresty jakožto výchovný instrument. Dalším příkladem může být přílišná aspirace a lpění rodičů, aby jejich potomek dosáhl určitého cíle, což leckdy ve skutečnosti těmto aspiracím neodpovídá, a to může být určitým podnětem pro sklon k delikvenci. Tito jedinci mají silný pud snížit stav zklamání a bezvýchodnosti a jednou z možností, jak toho dosáhnout, je delikventní chování. V této souvislosti lze zmínit tzv. **pozitivně hodnocený stimul**. Jde o stav, kdy jedinec utrpí ztrátu, jako je např. smrt blízké osoby, rozvod rodičů, vážná nemoc, vyloučení ze školy – toto může být leckdy pro frustrovaného jedince cesta k vysvobození. Opakem může být situace, kdy se jedinec dostane do kontaktu s **negativním stimulem**, jako je např. nevhodné chování ze strany rodičů, špatné vztahy uvnitř rodiny, zanedbání péče, posměch, špatný prospěch, ale i fyzické tresty. Do této situační teorie můžeme zařadit i ekologické faktory, do kterých patří např. nadměrný hluk, horko, nebo přelidněný prostor. Poslední studie naznačují, že na vznik delikventního chování se spíše podílí přítomnost negativních stimulů.

- **Teorie zdrojů.**

Tato teorie vychází z předpokladu, že ve všech sociálních systémech je přítomná existence jakéhosi držení moci, ba dokonce hrozby moci. Čím více zdrojů má osoba k dispozici – sociální, personální, ekonomické – tím větší sílu může uplatňovat. Opakem

může být situace, kdy osoba výše uvedené zdroje nemá, chce být ve vztahu dominantní osobou, avšak má málo prestižní povolání, nízké vzdělání, nízký plat a z profesního hlediska selhává. To může být hlavním důvodem k tomu, že tato osoba užije násilí k tomu, aby si v domácím prostředí udržela dominantní postavení. Další situací může být např. žena, která nedisponuje dostatečnými zdroji (sociální zdroje či sociální kontakty) a násilí proti netečnému muži užije s úmyslem ochránit sama sebe.

- **Teorie sociální směny.**

Předpokladem této teorie je, že násilí na ženách a dětech v rámci rodiny se řídí principem nákladů a zisků. Násilí se vyskytuje, když „odměna“ převyšuje „náklady“. Za zisk můžeme považovat udržení si např. sociální kontroly a moci a náklad lze interpretovat jako velmi nízkou pravděpodobnost, že pachatel násilí bude odhalen a potrestán. V současnosti se však vývoj naší soudobé společnosti (a s ním spojená i vyšší právní ochrana zneužívaných osob) hnula směrem dopředu a na případné agresory partnerského násilí existují účinnější instrumenty k jejich odhalení a potrestání. To je výsledkem obratu postoje společnosti k problematice domácího násilí.

- **Sociobiologická teorie.**

Pokud budeme hovořit o násilí na dětech, tak toto násilí je vysvětlováno z perspektivy reprodukčního úspěchu dětí a rodičovských investic. Z této teorie vyplývá, že muži - na rozdíl od žen - investují do svých potomků, výhradně jsou-li si jistí biologickým otcovstvím. Rodiče se tedy především zaměřují na své vlastní potomky a „cizím“ dětem již nejsou ochotni úsilí v takovém rozsahu poskytnout. Z toho také vyplývá, že u nevlastních či adoptovaných dětí je vyšší pravděpodobnost, že se stanou obětí násilí. Do této „rizikové“ skupiny dětí lze také zahrnout děti fyzicky postižené, mentálně retardované. Mužská agrese vůči ženám se odráží v tzv. „reprodukčním závodu“. Hlavním předpokladem je genetická vybavenost mužů. Ta spočívá v tom, že muž užívá agresivitu a násilí vůči ženám s jediným cílem. Tím je přimět ženu k budoucímu párování, sexuálnímu styku a zmenšit možnost vytvořit pár s jiným mužem. Toto násilné chování je užíváno s cílem kontrolovat ženskou sexualitu a zajistit si mužské reprodukční výhody. Tento model mužské agresivity vůči ženám je rozšířen zejména ve společenstvích, kde ženy dosahují nízkého stupně soudržnosti, tedy společnosti s malou příbuzenskou soudržností, nízkým stupněm rovnoprávnosti mezi pohlavími a tím související mírou ovládnutí ekonomických zdrojů ve společnosti.

- **Feministické teorie.**

Základní myšlenkou tohoto přístupu je, že veškeré ekonomické a sociální procesy jsou, ať už přímo či nepřímo, založeny na patriarchálním společenském uspořádání, což se projevuje do všech společenských institucí, včetně rodiny. Násilí na ženách je spojováno z patriarchálním řádem, který vychází z udržování historicky zakotvených společenských vzorců chování.¹⁹

¹⁹ PIKÁLKOVÁ, S. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0. S 15.

2 Ochrana a pomoc obětem domácího násilí, působnost a právní možnosti jednotlivých subjektů.

2.1 Ochrana před domácím násilím

V České republice je právní úprava postavena na třech základních vzájemně provázaných pilířích. Je to Policie ČR, intervenční centra a soudy, které rozhodují ve všech civilních záležitostech. Všechny uvedené instituce mají k dispozici následující právní rámec:

- zákon č. 91/2004 Sb., novela trestního zákona, která upravuje zejména § 215a – týrání osoby žijící ve společném bytě nebo domě.
- Zákon č. 200/90 Sb., o přestupcích. Je zaměřen především na protiprávní jednání mezi osobami blízkými, jejichž jednání nedosahuje typové nebezpečnosti trestného činu. Toto jednání lze na základě souhlasu blízké osoby sankcionovat jako přestupek proti občanskému soužití.
- Zákon č. 135/2006 Sb., který upravuje některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. V platném znění tohoto zákona je činnost intervenčních center vymezena v § 60 jako pomoc v krizi a tato jak osobám ohroženým domácím násilím tak i obětem.²⁰

Model ochrany lze rozdělit na dvě části, které do sebe vzájemně pronikají, ale mohou být aplikovány i nezávisle jedna na druhé.

V první části se ve správním řízení uplatňuje pravomoc Policii ČR a odborná pomoc intervenčních center. Policejní orgány mohou využít oprávnění vykázat násilnou osobu ze společného obydlí na deset dní a tímto okamžitě ukončit páchané násilí. V období desetidenního vykázání je povinen policejní orgán provést fyzickou kontrolu výkonu rozhodnutí na místě. O rozhodnutí vykázání může Police ČR rozhodnout bez ohledu na vůli ohrožené osoby a desetidenní lhůtu nelze zkrátit. O rozhodnutí vykázání násilné osoby vyrozumí příslušný útvar policie intervenční centrum, které postižené osobě poskytuje zejména psychologickou, sociální, právní a další potřebnou pomoc.

²⁰ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

V druhé části hraje hlavní roli soud, který může rozhodnout o vydání tzv. předběžného opatření v podobě vykázání, zákazu vstupu či zákazu kontaktování ohrožené osoby. Toto předběžné opatření může soud vyslovit samostatně, anebo může navázat na rozhodnutí o vykázání, o kterém bylo již rozhodnuto policejním orgánem. K aktivaci systému soudní ochrany může soud rozhodnout pouze se souhlasem ohrožené osoby. Předběžné opatření vydané soudem může ohrožené osobě poskytnout ochranu nejen teritoriální (zákaz vstupu do určených míst), ale také personální (zákaz navazování kontaktů s ohroženou osobou). Jednoduše řečeno, agresivní musí z kola ven. Dříve z domu či bytu utíkaly ohrožené osoby, dnes společně obydlí opouští osoba násilní.²¹

2.2 Pomoc obětem domácího násilí – profesionální podpora

Policie České republiky (PČR) – kontakt tel. č. 158 (nepřetržitě) – v rámci své působnosti a pravomocí poskytne pomoc každému, kdo o ni požádá. Na základě svých pravomocí však nemůže vstupovat do oblastí soukromého života a řešit konflikty v rodinných vztazích. Dojde-li však v rodině k protiprávnímu jednání, kterým je poškozen zájem chráněný zákonem a to zejména život a zdraví občanů, jejich majetku a práv, má policie v rámci svých oprávnění zasáhnout. Základem všeho je učinit trestní oznámení na pachatele, které podal kdokoliv (oběť, svědek), lze je podat kdekoliv, nejlépe na oddělení, které je místně příslušné skutek řešit. Trestní oznámení je možno učinit ústní nebo písemnou formou a každá policejní služebna je povinna oznámení přijmout a provádět v tomto další služební úkony. Přijmou-li policisté od občana oznámení, ve kterém jako pachatel figuruje osoba v příbuzenském poměru (manžel/ka, druh, družka), policista tuto osobu poučí o tom, že musí dát souhlas k zahájení trestního stíhání. Protiprávní jednání nemusí být vždy kvalifikováno jako trestný čin. Pokud se jedná o přešupek (proti občanskému soužití, drobné ublížení na zdraví), policisté tyto delikty postupují k projednání a řešení jiným orgánům. Jsou to zejména přestupkové komise na obecních či obvodních úřadech a magistráty statutárních měst.

Městská policie (MěP) – kontakt tel.č. 156 (nepřetržitě) – MěP stejně jako Policie České republiky je povinna v rozsahu svých pravomocí poskytnout pomoc každému, kdo o ní požádá. Strážníci zejména přispívají k ochraně bezpečnosti osob a majetku a dohlíží nad dodržováním pravidel občanského soužití. Zásadní rozdíl mezi Policií ČR a MěP je ten, že působnost MěP končí tam, kde je dáno podezření ze spáchání trestného činu. V tomto případě

²¹ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

přivolají na místo Policii ČR, která provádí další úkony v trestním řízení. V případě zjištění přestupku, MěP provádí totožné úkony z Policií ČR.

Bílý kruh bezpečí (BKB) – jsou zřízeny v následujících městech – Liberec, Praha, Pardubice, Plzeň, Ostrava, Olomouc a Brno. Podrobné informace a činnost na www.bkb.cz. – základní strukturou jejich činnosti je bezprostřední, odborná a diskrétní pomoc obětem trestných činů v ČR v síti BKB a to morální a psychologickou formou a zlepšení právního postavení poškozených nejen v trestním řízení, ale i ve společnosti. Dalším posláním BKB je více informovat o alternativách a prostředcích prevence kriminality, a to především o zásadách chování, které snižují riziko stát se obětí trestného činu. Ve své činnosti BKB spolupracuje s jinými národními i mezinárodními organizacemi, které také svojí činností zaměřují na oběti trestné činnosti a prevence kriminality. K principům poradenské činnosti patří bezplatnost, nestrannost, nezávislost a diskrétnost.

Přestupková oddělení a přestupkové komise obecních úřadů – kontakt obecní a městské úřady. Úřední dny pondělí, středa, (není-li v místě stanoveno jinak) - přestupkové oddělení či přestupková komise je zřízena na téměř každém obecním, městském nebo obvodním úřadě. Tato oddělení řeší oznámené přestupky z jiných organizací (např. policie), ale každý občan se může na tyto oddělení dostavit a učinit oznámení o přestupku. Na pracovníky přestupkových oddělení/komisí se občané rovněž mohou obracet se žádostí o radu či pomoc, jak v konkrétních případech postupovat. Přestupková oddělení a komise provedou šetření případu, a prokáže-li se pachateli vina, může mu být uložena pokuta. Přestupky mezi osobami blízkými (manželé, rodiče, děti apod.) jsou tzv. „návrhové přestupky“, které lze projednat jen na návrh poškozené osoby – navrhovatele/lky. Lhůta pro podání návrhu činí tři měsíce.

Orgány sociálně právní ochrany dětí – kontakt obec s rozšířenou působností (většinou v budově bývalého okresního úřadu). Úřední dny pondělí, středa, (není-li v místě stanoveno jinak) – Orgány sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) poskytují pomoc dětem, které jsou nejen bezprostředně ohroženy na životě, ale u kterých je také narušen jejich příznivý vývoj. Jedná se o případy, ve kterých jsou děti samy obětí násilí, nebo děti přihlíží partnerskému násilí, které se odehrává mezi rodiči. OSPOD jsou zřizovány na jednotlivých úřadech městských obvodů a dále na magistrátech statutárních měst. Jakmile jsou sociální pracovníci těchto institucí obeznámeni s případem strádajícího dítěte v souvislosti trestného činu či přestupku, je jejich povinností na toto oznámení dostatečně reagovat, zjistit vážnost

situace a po vyhodnocení provést nezbytná opatření. Sociální pracovníci poskytnou nejen obětem, ale i zúčastněným osobám rady a informace ve věcech právních (rozvod, sociální dávky, trestní oznámení aj.), dle charakteru případu pomáhají jednat s dalšími institucemi a mohou být také doprovodem při jednání na různých úřadech. V případě potřeby mohou také obětem zajistit pobyt v azylových domech, zajistit ozdravný pobyt pro dítě nebo jeho ústavní výchovu.

Intervenční centra (IC) - v ČR fungují od 1.1.2007, spolu s platností nového Zákona na ochranu před domácím násilím č. 135/2006 Sb. V každém kraji je jedno IC, na severní Moravě mají dvě IC. IC můžeme najít v těchto městech – Brno, Liberec, České Budějovice, Ostrava, Hradec Králové, Jihlava, Olomouc, Pardubice, Ústí nad Labem, Plzeň, Zlín, Praha, Rakovník, Sokolov. IC jsou v oblasti speciálního poradenství mladou organizací. Jejich pomoc je orientována osobám ohroženým násilným chováním ze strany osob blízkých nebo žijících s nimi ve společném obydlí. Intervenční centra poskytují sociální, sociálně právní a psychologickou pomoc, v krizových situacích zprostředkují azylové ubytování. Pomoc intervenčních center je určena osobám ohroženým násilným chováním ať už psychickým nebo fyzickým týráním a to v případech, kdy Policie ČR rozhodla o vykázání nebo zákazu vstupu násilné osoby ze společného obydlí, nebo na základě vlastní žádosti ohrožené osoby bez případné účasti Policie ČR. Intervenční centra byla zřízena především jako místo první pomoci obětem. Jako místo, kde se oběti seznámí s možností obrany proti násilnému partnerovi, kde získají základní právní pomoc, a především jako koordinační centrum, které následně nasměruje oběť na specializované organizace, azylové domy atd. Některá intervenční centra však začínají místo koordinace samy poskytovat různé formy terapií, poradenství, nebo ubytování. Tedy místo koordinační funkce, která je klíčová, protože na rychlosti nasměrování oběti na specializované poradny často závisí její bezpečí, začínají svoji činnost rozměšňovat, na činnosti se kterými nemají zkušenosti, a na které někdy nemají ani potřebná odborná zázemí.

Krizové centrum – kontakt najdeme ve Zlatých stránkách v Praze např. Krizové centrum RIASP, v Brně SPONDEA. Dále na internetových stránkách www.krizovecentrum.cz – jedná se o ambulantní nebo pobytovou službu, která je na přechodnou dobu poskytována osobám nacházející se v ohrožení zdraví či života, kdy aktuálně nemohou řešit svojí nepříznivou situaci vlastními silami. Činnost krizových center je také směřována na ochranu dětí. Jedná se o dětská krizová centra, která jsou zaměřena na pomoc týraným, zneužívaným či zanedbaným dětem v oblasti diagnostiky, terapie a prevence.

Manželská a předmanželská poradna – kontakt nalezneme ve Zlatých stránkách nebo na internetových stránkách Asociace manželských a rodinných poradců ČR – www.amrp.cz – pomoc v manželských a předmanželských poradnách (MPP) může vyhledat každý občan bez ohledu na věk a bydliště. Samozřejmostí je diskrétnost, bezplatnost a k návštěvě není zapotřebí žádné doporučení. Předmětem činnosti MPP je výchovná a poradenská činnost v oblasti rodinných, manželských a mezilidských vztazích. MPP dále nabízí krizovou intervenci v oblasti osobních a rodinných problémů, jakými jsou mezigenerační problémy, žárlivost, nevěra, zvláštnosti osobností, povah a zájmů, agresivita v rodině či alkoholismus.

Praktičtí lékaři – kontakt najdeme ve Zlatých stránkách – je-li oběť v souvislosti se spáchaným násilným činem či jiným hrubým jednáním zraněna nebo má dlouhodobé zdravotní potíže, měla by vždy vyhledat lékařskou pomoc. V nejlepším případě navštívit svého praktického lékaře. Samozřejmostí by měla být otevřená komunikace, v níž by se lékař měl dozvědět pravdivé informace o vzniklých potížích a v žádném případě chránit osobu pachatele. Vystavená lékařská zpráva slouží jako důkazní materiál pro případné trestní řízení či jiné úkony. Jestliže pachatelem násilného jednání je někdo z rodiny, je vhodné lékařskou zprávu uložit mimo společné bydliště, kam nemá pachatel přístup (rodiče, příbuzný, spolupracovníci atd.).

Linky důvěry – kontakt najdeme www.capld.cz nebo ve Zlatých stránkách - na webových stránkách České asociace pracovníků linek důvěry najdete seznam linek důvěry v celé ČR. Pro linku důvěry je charakteristické, že je snadno dostupná prostřednictvím telefonu. Linka důvěry umožňuje bezprostřední telefonický kontakt s klienty a kvalifikovanou pomoc klientům v tísní. Nabízená pomoc se netýká pouze prvního kontaktu, platí po celou dobu krize a informuje i o možnostech následné péče. Samozřejmostí u linek důvěry je zachování diskrétnosti a anonymity.

Občanské poradny – kontakt možno na www.obcanske-poradny.cz - pomáhají se orientovat v problémech s bydlením, rodinných a mezilidských vztahů, majetkových poměrů, pracovního práva, dále v oblasti sociální pomoci, sociálních dávek, finanční a rozpočtové problematiky, ale také na úseku školství a vzdělávání.

Azylové domy – kontakt na www.azylovedomycz/adresar.php. Obecně jsou azylové domy zřizovány ve větších městech a o jejich existenci poskytnou informace zaměstnanci městských úřadů či magistrátů – služby azylových domů využívají například ti

klienti, kteří se ve vlastním domě necítí bezpečně a nemají nikoho, na koho by se mohli o pomoc obrátit anebo z jakéhokoliv důvodu nechtějí. Také lze toto specializované pracoviště využít tehdy, rozhodla-li policie o vykázní agresivního partnera ze společného obydlí a do tohoto mu zakázala na určité období přístup, ale ohrožená osoba se přesto cítí ve velkém ohrožení. Cílem zřizování azylových domů je poskytnout v těžkých životních situacích ochranu, jistotu a podporu. Lidé se zde mohou ubytovat a přitom si fyzicky a psychicky odpočinout. Délka těchto pobytů není nijak omezena, cílem je aby si matky s dítětem odpočinuly od náročného prožitého životního období, nemusely se permanentně obávat o své zdraví či život a měly dostatek času promyslet si co dál a pokusit se opět normálně žít. Se spoluprací intervenčních center lze také zajistit tzv. utajené ubytování. O nich se agresivní osoby nedozví. Pracovnice domu utajeného bydlení se s klientem nejdříve telefonicky spojí, domluví si schůzku na určitém místě a následně do utajeného bydlení osobně doprovodí.

Terapie – kontakt nejčastěji přes svého praktického lékaře, nebo přes některé výše uvedené organizace či poradny – termíny terapie a poradenství jsou často zaměňovány a to z toho důvodu, že se jejich hranice mnohdy prolínají. Proces terapie je zaměřen na léčbu různorodých mentálních onemocnění. Poradenství je činnost věnující se převážně sociálním problémům. Řeší konflikty v partnerských vztazích, problémy v manželství a výchovné problémy. Primárním cílem poradenské činnosti je pomoc osobě v určitém těžkém životním období a prodiskutovat všechny možné alternativy dalšího průběhu života.²²

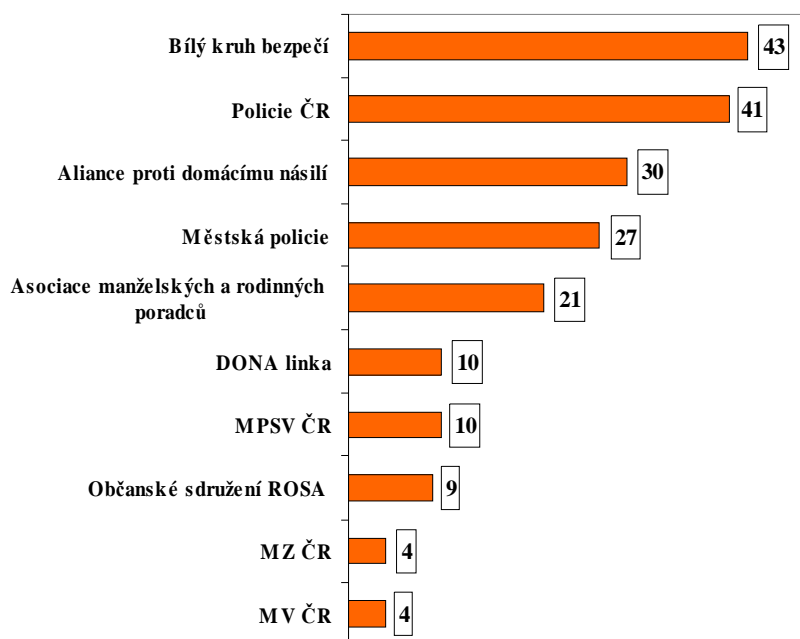
Tabulka č. 7: Instituce, které respondenti označili za dvě nejdůležitější při řešení domácího násilí

Druhy institucí řešící domácí násilí	Počet respondentů v %
Bílý kruh bezpečí	43
Policie ČR	41
Aliance proti domácímu násilí	30
Městská policie	27
Asociace manželských a rodinných poradců	21
DONA linka	10
MPSV ČR	10
Občanské sdružení ROSA	9
MZ ČR	4
MV ČR	4

Zdroj: : <http://www.domacinasili.cz/>

²² www.bkb.cz

Obrázek č. 6: Instituce, které respondenti označili za dvě nejdůležitější při řešení domácího násilí

Zdroj: : <http://www.domacinasili.cz/>

Bílý kruh bezpečí označily za instituci nejvíce pomáhající v boji proti domácímu násilí více než čtyři pětiny respondentů (43 %). Druhé místo náleží Polici ČR (41 %).

3 Institut vykázání

3.1 Základní informace

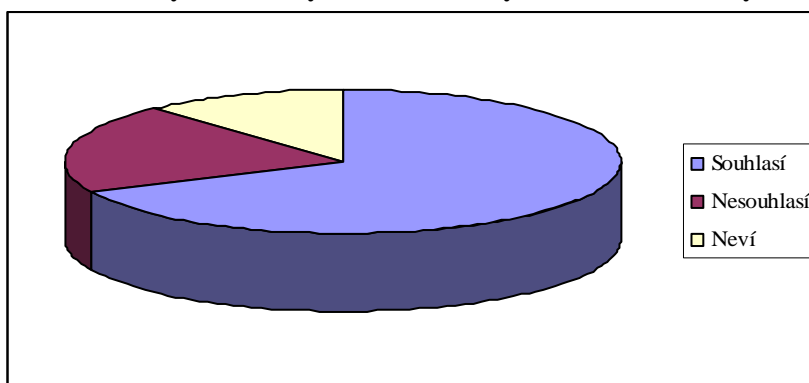
Od 1.1.2007 vstoupila v platnost novela trestního zákona, která umožňuje policistům, v případě splnění určitých podmínek, vykázat násilnou osobu ze společného obydlí. Do té doby byly oběti nuceny hledat ubytování u příbuzných, v azylových domech, neboť pachatel násilného jednání nadále pobýval v místě bydliště. Zákon na ochranu před domácím násilím (č. 135/2006 Sb.), který nabyl účinnosti 1. ledna 2007, zásadním způsobem umožňuje pomoc ohroženým osobám. Zavádí organizační, komplexní přístup nejen k prevenci, ale i k ochraně před domácím násilím. Tento zákon je jakousi osnovou, jenž upravuje a propojuje postupy policie, instituce poskytující sociální služby při řešení případů domácího násilí a justice. Zákonem se zavádí v platnost tzv. „institut vykázání“, který opravňuje policisty vykázat agresora domácího násilí na 10 dní ze společného obydlí. Po dobu vykázání násilné osoby se mohou pracovníci intervenčních center věnovat ohroženým osobám, kterým je možno poskytnout rady o možnosti řešení ohrožující situace anebo nabídnout pomoc v oblasti psychosociální a právní.

Tabulka č. 8: Názory dotazovaných na možnost vykázání násilníka z bytu

odpovědi	Počet respondentů v %
Souhlasí	68
Nesouhlasí	20
Neví	12

Zdroj: <http://www.domacinasili.cz/>

Obrázek č. 7: Názory dotazovaných na možnost vykázání násilníka z bytu

Zdroj: <http://www.domacinasili.cz/>

Více než dvě třetiny se domnívají, že dobrým opatřením je možnost vykázání násilníka z bytu.

3.2 Hlavní zásady postupu při realizaci vykázání

O vykázání či zákazu vstupu v rámci správního řízení může rozhodnout každý policista, kromě policistů zařazených k výkonu hlídkové služby. Jestliže se bude ve věci provádět rozsáhlejší prověřování a vyšetřování v rámci trestního řízení, je oprávněn o vykázání rozhodnout policista zařazený ve skupině kriminální policie a vyšetřování. Zásady při vykazování:

- Primárním účelem tohoto řízení je ochrana zdraví, života a lidské důstojnosti ohrožené osoby, která je nadřazena vlastnickým právům a nedotknutelnosti obydlí agresivní osoby, ačkoli v obojích případech jde o práva a svobody zaručená ústavou.
- Rozhodnutí o vykázání je opatřením netrestního charakteru, není postihem násilné osoby, ale je prevencí na nebezpečné chování násilné osoby. Jde o rozšíření oprávnění Policie ČR, ale jeho použití není povinností.
- Na místě zasahující policisté identifikují domácí násilí podle čtyř znaků a o svém zjištění sepíší úřední záznam. Podle na místě zjištěných skutečností, policista na místě rozhodne o tom, zda-li se v dané události skutečně jedná o domácí násilí a bude se ve věci aplikovat institut vykázání. Zadržení násilné osoby na místě páčání domácího násilí, nemá rozhodující charakter při rozhodnutí o vykázání. O tomto může být rozhodnuto i bez zadržené násilné osoby. Pokud policista na místě podle zjištěných skutečností věc nekvalifikuje jako domácí násilí, nelze institut vykázání aplikovat a ve věci bude konáno další řízení a to v oblasti jiných přestupků či trestných činů.
- Smyslem desetidenního vykázání není pouze oddělit ohroženou a násilnou osobu, ale je tímto také vytvořen prostor pro poskytnutí odborné pomoci tak, aby se maximálně možným způsobem eliminovaly další možné útoky proti lidským hodnotám. Jedná se o pomoc především z intervenčních center, které Policie ČR při realizaci vykázání vždy informuje a pracovníci intervenčních center na základě získaných informací od Policie ČR kontaktují ve lhůtě 48 hodinách ohroženou osob s nabídkou odborné pomoci. Ohrožená osoba se může svobodně rozhodnout jak hluboce využije či nevyžije nabízené pomoci.
- Rozhodnutí o vykázání, či zákazu vstupu trvá 10 dnů a tato doba je dle zákona č. 135/2006 Sb. pevná tzn., že ji nelze zkrátit a to ani na žádost ohrožené osoby a obě zúčastněné strany toto rozhodnutí musí respektovat. V opačném případě se mohou dopustit přestupku, anebo maření úředního rozhodnutí dle § 171 trestního zákona.
- Jakmile desetidenní lhůta uplyne, je v kompetenci ohrožené osoby jakým způsobem se

bude ve věci dále pokračovat. V rámci občanskoprávního řízení, které probíhá u soudu, může ohrožená osoba podat návrh na prodloužení ochrany prostřednictvím tzv. předběžného opatření v podobě vykázání či kontaktování. Nezbytnou součástí soudního řízení je aktivita ohrožené osoby, která musí dát návrh k provedení výše uvedeným úkonů. Návrh není zpoplatněn peněžitou kaucí ve výši 50 tisíc Kč a to proto, aby ohrožená osoba měla možnost na daný institut ochrany dosáhnout. Soud samozřejmě před samotným rozhodnutím prověří všechny skutečnosti důležité pro soudní řízení a jedním z nejdůležitějších aspektů je existující trvalá reálná hrozba dalšího nebezpečného útoku násilné osoby proti základním lidským hodnotám. Předběžné opatření může soud vyslovit samostatně a to i bez předchozího rozhodnutí o vykázání policejním orgánem. Rozhodnutí o vykázání není také podmíněno trestností konkrétního útoku, který zásah Policie ČR nastartoval. Ve věci také není relevantní právní kvalifikace jednání agresivní osoby, která je při rozhodování o vykázání podružná, např. vykázání je možné z realizovat i v případě, pokud jednání násilné osoby vykazuje pouze znaky přestupku. Vykázání považujeme za prvotní opatření k poskytnutí ochrany a bezpečí ohrožené osoby a dále mohou být v této souvislosti využity prostředky trestního práva, kterým je zejména zahájení úkonu trestního řízení, zadržení násilné osoby včetně a využití oprávnění vzetí násilné osoby do vazby.

Obecně lze říci, že rozhodnutí o vykázání nebo zákazu vstupu chrání poškozenou osobu teritoriálně. Tuto ochranu lze také rozšířit s ochranou personální, která spočívá v zákazu setkávání násilné osoby s osobou ohroženou a navazování kontaktů s ní, o které však rozhoduje pouze soud. Soudní rozhodnutí můžeme považovat za vyšší ochranu osob ohrožených domácím násilím.²³ Kompletní průběh institutu vykázání je přílohou č. 1 této práce.

3.3 Identifikace domácího násilí a komunikace se zúčastněnými stranami

Nejnáročnější úkol, který musí zasahující policista na místě vyřešit, je posoudit zda jsou v konkrétním případě splněny všechny znaky domácího násilí, tedy zda se v daném případě skutečně jedná o domácí násilí či pouhou partnerskou rozepří. Pro tento účel má policista k dispozici diagnostickou metodu, jenž představuje odborně sestavené otázky, které se v této souvislosti nazývají otázky SARA (Spousal Assault Risk Assessment). Jedná se o metodu, která vznikla v Kanadě, byla transformována pro práci policistů ve Švédsku a odtud je šířena do dalších zemí. Na základě strukturovaného odborného přístupu může

²³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, kterým se stanoví postup Policie ČR v případech domácího násilí

proškolená osoba při jejím použití zjistit rizikové faktory a kvalifikovaně odhadnout riziko dalšího domácího násilí. Pro práci Policie ČR byla v této souvislosti vypracována baterie otázek (3 x 5) sloužící k vyhodnocení rizikových faktorů pro budoucí možný nebezpečný útok. Otázky jsou rozděleny do třech následujících oddílů.²⁴

Oddíl 1 - násilí ve vztahu k blízké osobě:

- dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí? Jedná se především o fyzické útoky, sexuální násilí, použití zbraně, včetně pokusů?
- Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly? Např. mluví-li nahlas o vražedných či agresivních myšlenkách, nebo ničí-li oblíbené věci ohrožené osoby?
- Zda-li dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhružek a úmyslu ze strany násilné osoby? Např. zvyšuje se četnost, krutost nebo různorodost násilných činů?
- Porušuje-li násilná osoba vyslovené příkazy soudy či jiné nařízení? Jedná se např. o případy, ve kterých byly uplatněny podmínky kauce, podmíněčného propuštění, zkušební doby, probace, nebo trest zákazu pobytu?
- Jaké jsou postoje a názory násilné osoby, sympatizují s násilím? Jde o celkové vnímání celé situace, ve které pachatel omlouvá zneužití moci a různé formy násilí, potřebou ovládat blízké osoby a ve svém jednání se snaží zlehčovat nebo popírat existující domácí násilí?

Oddíl 2 – obecné sklony násilné osoby k násilí:

- dopouští-li se obecné kriminality? Jde o to, zda-li násilná osoba jedná antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí) a existují-li o tomto jednání informace, je-li držitelem zbraně,
- jsou-li známy nějaké informace o případných problémech v předchozích vztazích? Smyslem této otázky je zjistit, je-li násilná osoba schopna udržet si dlouhodobý důvěrný vztah (časté výměny partnerů s násilím ve vztahu),
- nachází se násilná osoba v pracovních a finančních problémech? Získat informace týkající se profesního života., tj. dlouhodobé či krátkodobé zaměstnání, nezaměstnanost,
- vykazuje sklony k toxikomanii a jiným závislostem? Např. užívání nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, hráčská závislost,

²⁴ <http://domacinasili.cz/cz/redakce/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/r85>

- potýká se násilná osoba s problémem v oblasti duševního zdraví? Např. patrné známky narušení kontaktu s realitou, chování neslučitelné s normou.

Oddíl 3 – zranitelnost ohrožené osoby:

- je chování ohrožené osoby ve vztahu k násilné osobě rozporuplné? Ačkoliv se ohrožená osoba chce od násilné odpoutat, je s ní v pravidelném kontaktu, mnohdy popírá a omlouvá činy násilníka a někdy všechnu vinu bere na sebe,
- má z násilné osoby viditelně extrémní strach? Úroveň strachu se značně projevuje v sebeobraně chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ovlivňuje její jednání,
- může si ohrožená osoba sama zajistit svoji bezpečnost? Jde především o to, do jaké míry si ohrožená osoba dokáže v daném případě sama pomoci a to po stránce zajištění bezpečí, znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, právní znalost v problematice, udržování kontaktu s rodinou či přáteli,
- existují objektivní překážky, jež by bránily zajištění bezpečnosti pro ohroženou osobu? Jedná-li se např. o odlehlá místa se špatnou dopravní dostupností, která svým způsobem nezaručují bezpečí a dále chybí i podpora od jiných osob. Na těchto místech obvykle nejsou zdroje pomoci dostatečně rychlé a dosažitelné,
- Nachází se ohrožená osoba v těžkých osobních nesnázích? Jsou to problémy se zaměstnáním a s tím související finanční problémy, zdravotní či mentální problémy, užívání návykových látek.²⁵

3.4 Doporučená komunikace s násilnou o ohroženou osobou

Získávání věrohodných informací je většinou pro ohroženou osobu velmi nepříjemné a bolestné a to samozřejmě klade vyšší nároky na zasahujícího profesionála. Zasahující policista, který na místě řeší incident se znaky domácího násilí, by v žádném případě neměl zasahovat do vztahu mezi figurujícími stranami, ale skutečně pouze získávat informace o tom co se stalo. Služební zákrok není místem pro uplatňování osobních postojů či názorů. Udržení si nestrannosti při komunikaci s účastníky incidentu je nejlepším receptem nejen pro zdárné vyřešení celého případu, ale také minimalizování případných stížností. Pro efektivní získávání informací je důležitá komunikace s účastníky incidentu, proto je velmi podstatné taktické vedení rozhovoru.

²⁵ www.donalinka.cz

Komunikace s násilnou osobou. S násilnou osobou by měl hovořit fyzicky zdatnější policista a to z důvodu existující hrozby rizika napadení. Násilná osoba mnohdy navenek působí jako slušný, spořádaný a seriózní člověk. Ke svým blízkým se chová zcela jinak než za přítomnosti policistů. Obvykle celou situaci zlehčuje, omlouvá své násilné jednání a snaží se policistu přesvědčit, že je vše v pořádku. Doporučená asertivní věta: Zatím nemám důvod vám nevěřit a chápu co mi říkáte, ale vy zase musíte pochopit, že jako policista musím a budu jednat podle zákona a služebních předpisů. Policista zjistí od násilné osoby co nejvíce informací (z dalších zjištěných skutečností včetně obsahu výpovědi ohrožené osoby) a bude-li podezření z páchání domácího násilí i dále trvat, násilné osobě sdělí, že jakékoliv násilné chování není přípustné a nelze jej žádným způsobem omluvit, jakékoliv osobní rozepře je nutné vyřešit bez násilí a pokud své činy nedokáže ovládnout, může být proti němu užito některých omezujících nebo postihu. K tomuto může Policie ČR využít zákonných prostředků jako je např. institut vykázání nebo trestní stíhání.

Komunikace s ohroženou osobou. Vyžaduje citlivost, trpělivost a při tomto jednání je vhodné navodit pocit důvěry, porozumění a empatie. V úvodu jednání je slušné se představit a ohrožené osobě sdělit, co je v dané chvíli hlavní úlohou policisty. Ohrožená osoba často trpí pocitem viny, studu či strachu a proto je vhodné mít citlivě sestavené otázky. V těchto by se policista měl dozvědět, zda byla ohrožená osoba v minulosti napadána, zda byly při útoku použity různé předměty či zbraně, jestli byly terčem útoku děti, případně, kde se nacházejí nyní, jakým způsobem docházelo v dřívějších násilných incidentech, zda ohrožená osoba vnímá, že násilí má stupňující a zhoršující tendenci a došlo-li při útocích k nějaké materiální škodě, popř. v jaké výši.

Osoby ohrožené domácím násilím, mají nezdědka sklony jednání pachatelů omlouvat a ve svém vyprávění celou situaci zlehčovat, což vede k tomu, že nezískáme skutečný přehled o tom, co se doma děje. Realita bývá úplně jiná. Cílem komunikace s ohroženou osobou je nejen opatřit důkazní prostředky, ale také motivovat ji k řešení vzniklé situace a nabídnout ji spolupráci při dalších případných úkonech. Prioritou by mělo být zajistit bezpečnost ohrožené osoby. K tomuto je zapotřebí vytvořit bezpečnostní plán a předání dalších kontaktů na jiné právní subjekty, jimiž je hlavně intervenční centrum. Dobré je použít věty, které vedou ohroženou osobu k sebezáchranným aktivitám. Těmi je např. obava o její bezpečí a o bezpečí svých dětí, že existuje účinná pomoc a každý si zaslouží lepší život.

Ohrožená osoba očekává od policisty radu a pomoc. Je třeba mít na paměti co se bude dít dnes, zítra, po odjezdu policistů. Cenné je poučení o právech poškozené osoby, místa další

pomoci (včetně telefonních linek), informace o možnostech policie, rady pro zajištění bezpečí ohrožených osob, jako jsou např. azylové domy, převoz do bezpečí k příbuzným, vykázaní nebo vazba.

V případě, že jde o začínající domácí násilí a k zásahu policie nejsou splněny všechny zákonné důvody, lze ohroženou osobu motivovat k řešení vzniklé situace. Např. v žádném případě skutek neskrývat, prodiskutovat vzniklý problém v rodinné poradně, krizovém centru či lince důvěry.²⁶

3.5 Postup policie v některých specifických případech

- **Násilnou osobou je mladistvý, případně osoba mladší 15 let.** Jestliže, jsou dány podmínky pro vykázaní a násilnou osobou je mladistvý nebo osoba mladší 15 let, využije policie služeb orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Tento orgán policie informuje o vzniklých skutečnostech a o zákonných možnostech aplikace „institutu vykázaní“. Rozhodující bude věc objektivně posoudit dle individuálních okolností a z tohoto vyvodit závěr, zda-li je násilník natolik nebezpečný a nezvladatelný, že bude v násilném jednání pokračovat nebo dokonce se bude jeho jednání stupňovat, v domácnosti se nacházejí osoby, které by jednání násilné osoby usměrnily a dle zjištěných informací není vykázaní vyloučeno. K tomuto správnímu řízení není však mladistvý způsobilý, a proto by bylo nutné mu nejprve ustanovit opatrovníka. Obvykle zákonnými zástupci bývají rodiče, avšak pokud se mladiství dopouštějí jednání vykazující znaky domácího násilí vůči rodičům, šlo by o kolizi zájmu. Důležitým faktorem také je, kde by mladistvý v případě vykázaní pobýval. Z těchto důvodů je nutné postupovat v součinnosti s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, které policie kontaktuje ten zajistí umístění mladistvého v diagnostickém ústavu. V každém případě lze násilného mladistvého zajistit dle zákona o policii.
- **Ohroženou osobou je stará, nemohoucí nebo nemocná osoba, která je péčí odkázaná či závislá na pomoci násilné osoby.** Je-li obětí domácího násilí např. osoba stará, nemohoucí nebo nemocná, která je péčí závislá na pomoci násilné osoby, jež má být ze společného obydlí vykázána, neboť se vůči této osobě dopouští násilného jednání, nesoucí znaky domácího násilí, postupuje policie se neměním a plně využívá svá zákonná oprávnění, kterými je např. zajištění, zadržení nebo vykázaní z bytu. Došlo-li při násilném útoku ke zranění ohrožené osoby, policie v první řadě této zajistí lékařské ošetření. Pokud

²⁶ www.bkb.cz

se o ohroženou osobu nemůže postarat nikdo jiný, uvědomí policie o této skutečnosti kompetentní odbor sociální péče. Došlo-li k incidentu např. v nočních hodinách, policie nemohoucí či starou osobu převezde do zdravotnického zařízení a v součinnosti s odborem sociální péče bude situace operativně řešena v ranních hodinách. V těchto případech příslušné oddělení Policie ČR stanoví zástupce, pro koordinační jednání mezi odborem sociální péče a následně s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

- **Násilnou osobou je matka malého dítěte.** V případě, že vykázání ze společného obydlí platí pro matku malého dítěte, zhodnotí policie na místě situaci tak, zda-li je možné dítě svěřit do péče druhého rodiče, případně dalším příbuzným (např. prarodiče). Pokud péči pro malé dítě není možné tímto způsobem zajistit, vyrozumí policie příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (nachází-li se v těchto případech ve společném obydlí nezletilé dítě, policie tento orgán informuje vždy).
- **Prostor, na který se vztahuje rozhodnutí o vykázání, dojde-li ke konkrétnímu incidentu v hotelu, na chatě apod.** Pokud k násilnému jednání dojde mimo společné obydlí, jako např. hotel, chata, obytný automobil, rozhodnutí o vykázání se bude vztahovat na obydlí, které obě osoby společně a dlouhodobě užívají. Nebude se vztahovat na přechodně či krátkodobě obývaný prostor, např. hotelový pokoj. V tomto případě bude mít ohrožená osoba možnost vrátit se do společného obydlí (považováno takové obydlí, ve kterém má své osobní věci) a tímto je jí vytvořen prostor pro uspořádání svých osobních poměrů a pro další řešení vzniklé situace.²⁷

3.6 Přehled o počtu vykázání v jednotlivých krajích v roce 2007 a 2008

V níže uvedených tabulkách je uveden přehled počtu vykázání dle krajů nejprve v letech 2007 a 2008. Tyto informace pocházejí z jednotlivých intervenčních center, která jednotlivá vykázání evidují.

V roce 2007 bylo v ČR realizováno celkem 862 vykázání a to na základě nového zákona č. 135/2006 Sb., o vykázání nebo zákazu vstupu násilné osoby do společného obydlí. V absolutním počtu vykázání, první místo zaujímá Moravskoslezský kraj 213 (24,7 %). Následuje kraj Jihomoravský 82 (9,5 %), Ústecký 81 (9,4 %), Středočeský 79 (9,2%). V těchto 4 krajích došlo v roce 2007 k více než polovině všech vykázání v zemi (52,8 %). Ke krajům s nejmenším počtem vykázání podle absolutních čísel patří kraj Liberecký 30 (3,5 %) a Plzeňský 16 (1,8 %).

²⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, kterým se stanoví postup Policie ČR v případech domácího násilí

Tabulka č. 9: Přehled o počtu vykázaní v jednotlivých krajích v roce 2007

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ DLE KRAJŮ V ROCE 2007													
KRAJ													2007 CELKEM
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Jihočeský	7	4	6	6	4	2	1	3	4	5	7	1	50
Jihomoravský	7	8	7	4	12	9	2	9	8	7	2	7	82
Karlovarský	3	1	2	7	2	0	1	1	4	3	4	4	32
Královéhradecký	5	3	4	6	4	2	1	1	2	4	2	0	34
Liberecký	0	3	4	5	3	2	3	4	2	1	0	3	30
Moravskoslezský I.	6	7	2	10	8	5	6	9	3	2	5	7	70
Moravskoslezský II.	19	14	14	15	20	9	7	6	12	11	8	8	143
Olomoucký	4	6	1	3	3	4	5	2	4	5	5	2	44
Pardubický	9	8	6	4	1	5	8	6	6	6	1	1	61
Plzeňský	5	3	1	1	0	0	2	0	1	1	1	1	16
Hlavní město Praha	4	9	4	4	4	5	6	3	11	3	3	3	59
Středočeský	7	15	5	4	6	7	3	3	5	5	11	8	79
Ústecký	10	7	5	6	8	4	5	3	3	6	12	12	81
Vysočina	3	2	3	4	2	2	3	2	1	2	3	5	32
Zlínský	0	8	4	7	4	5	6	3	2	3	4	3	49
CELKEM VYKÁZÁNÍ	89	98	68	86	81	61	59	55	68	64	68	65	862

Zdroj: www.bkb.cz

Tabulka č. 10: Přehled o počtu vykázaní v jednotlivých krajích v roce 2008

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ DLE KRAJŮ V ROCE 2008													
KRAJ													2008 CELKEM
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Jihočeský	1	4	3	3	1	2	7	2	4	5	1	4	37
Jihomoravský	5	5	3	4	8	3	9	4	6	4	10	11	72
Karlovarský	5	4	4	2	3	4	2	5	3	4	5	5	46
Královéhradecký	1	3	1	4	1	2	1	1	0	4	3	1	22
Liberecký	3	2	3	3	3	4	10	2	0	3	2	1	36
Moravskoslezský I.	8	4	2	4	2	8	1	3	1	6	2	3	44
Moravskoslezský II.	14	6	7	6	5	2	7	5	4	4	3	3	66
Olomoucký	2	1	5	3	3	4	2	5	3	3	2	2	35
Pardubický	2	3	2	4	2	4	4	5	3	3	3	4	39
Plzeňský	0	2	2	3	4	4	2	1	2	0	0	2	22
Hlavní město Praha	1	3	2	2	1	5	3	4	5	1	4	3	34
Středočeský	6	2	8	6	7	7	4	2	3	7	6	9	67
Ústecký	9	6	9	8	9	10	9	5	4	10	4	4	87
Vysočina	3	1	1	2	2	3	3	1	0	4	4	2	26
Zlínský	4	2	3	0	4	5	5	2	5	6	7	3	46
CELKEM VYKÁZÁNÍ	64	48	55	54	55	67	69	47	43	64	56	57	679

Zdroj: www.bkb.cz

V České republice bylo v období od 1.1. – 31.12. 2008 evidováno celkem 679 vykázaní. Nejpočetnějším krajem v počtu vykázaní opět zůstává kraj Moravskoslezský 110 (16,2 %), dále je pak kraj Ústecký 87 (12,8 %), třetím v pořadí je kraj Jihomoravský 72 (10,6 %) a na čtvrtém místě je kraj Středočeský 67 (9,9 %). Ve výše zmiňovaných krajích došlo téměř k polovině z celkového počtu vykázaní v ČR a to 49,5 %. Nejméně vykázaní bylo uskutečněno současně ve dvou krajích Královehradeckém a Plzeňském 22 (3,2 %) a dále pak následuje kraj Vysočina 26 (3,8 %).

Celkový počet vykázaní v roce 2008 je o 183 případů nižší než počet vykázaní v roce 2007, tj. v prvním roce účinnosti zákona na ochranu před domácím násilím, pokles o 21 %.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Průzkum v řadách příslušníků policie na úrovni vlastních zkušeností a názorů s „institutem vykázání“.

1.1 Cíl výzkumu

Cílem prováděného průzkumu není plošné zmapování vztahu všech příslušníků Policie ČR k problematice domácího násilí a s tímto souvisejícím oprávněním vykázání násilné osoby ze společného obydlí, ale od vybraného vzorku policistů získat informace vypovídající o vlastních zkušenostech a názorech na výše uvedená témata. První část výzkumného šetření je orientována na téma domácí násilí, druhá část je zaměřena na institut vykázání.

1.2 Hypotézy

H 1: Policisté jsou s problematikou domácího násilí seznamováni dostačující formou a také se o toto téma aktivně zajímají.

H 2: Potvrdit, že o institutu vykázání jsou policisté dobře proškolení a celkově jsou pro jeho případnou aplikaci dobře připraveni.

1.3 Metody

Průzkum byl proveden pomocí kvantitativní metody, tj. technika rozdávaného a anonymně vyplněného dotazníku, který byl odevzdán do boxu. Tento prostředek shromažďování informací byl využit vzhledem k malé časové náročnosti na distribuci a sběr dat, zaručení anonymity respondentů. Všem vybraným respondentům byl předán dotazník najednou a byl jim ponechán dostatečný časový prostor k jeho vyplnění. Jako negativní stránku této metody vnímám, že respondent odpověděl pouze na zadané otázky. Pokud by byl například v rámci výzkumného šetření proveden rozhovor individuálně s každým respondentem, mohly by být zjištěny i jiné informace související s tímto tématem. Avšak tím, že by nebyla zaručena anonymita respondenta, mohlo by dojít k většímu zkreslení poskytnutých informací. Současně by využití této metody předpokládalo větší časovou náročnost a podle mého názoru by se výrazně snížila ochota k osobnímu pohovoru.

Validita dat je ovlivněna vztahem dotazovaného k zadavateli, důvěrou respondenta k prováděnému šetření. Odpovědi vypovídají o subjektivním vnímání problému ze strany respondenta. Mohou být i záměrně zkreslovány nepravdivými údaji.

1.4 Charakteristika výzkumného souboru

Ze základního souboru (všichni příslušníci Policie ČR) byl jako výběrový vzorek pro prováděné šetření zvolen služební obvod Praha I (zahrnuje Prahu 1, Prahu 6, Prahu 7) a dále byl výzkum zaměřen výhradně na policisty, kteří jsou zařazeni do přímého výkonu služby pořádkové policie na úrovni základních útvarů.

1.5 Frekvenční tabulky odpovědí na jednotlivé otázky:

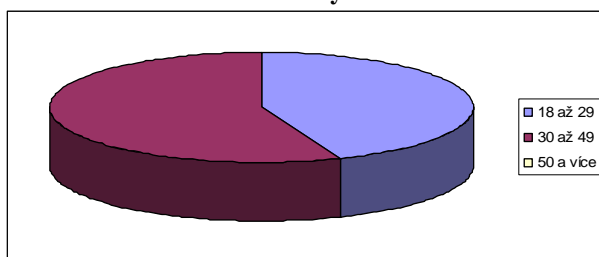
1. Věk dotazovaných:

Tabulka č. 11: Věk dotazovaných

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
18 až 29	19	44
30 až 49	24	56
50 a více	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 8: Věk dotazovaných

Zdroj: vlastní výzkum

Policisté, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření jsou z nadpoloviční většiny ve věku 30 – 49 let tj. 56% a 44 % dotazovaných je ve věku 18 – 29 let. Žádný z respondentů nebyl starší 49 let.

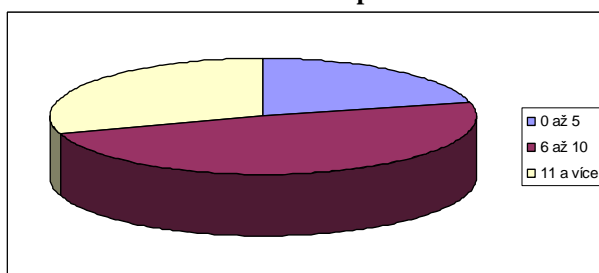
2. Doba služebního poměru:

Tabulka č. 12: Doba služebního poměru

Odpověď	Počet respondentů	V procentech %
0 až 5	9	21
6 až 10	21	49
11 a více	13	30

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 9: Doba služebního poměru

Zdroj: vlastní výzkum

Téměř polovina respondentů tj. 49 % je ve služebním poměru 6 až 10 let, 30 % je zastoupena skupinou policistů sloužících 11 a více let a 21 % dotazovaných policistů slouží 0 až 5 let.

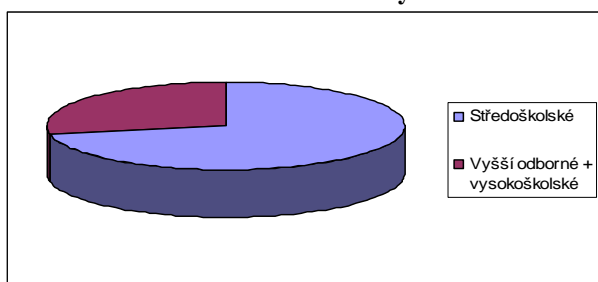
3. Vzdělání dotazovaných:

Tabulka č. 13: Vzdělání dotazovaných

Odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Středoškolské	31	72
Vyšší odborné + VŠ	12	28

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 10: Vzdělání dotazovaných

Zdroj: vlastní výzkum

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že 72 % respondentů má středoškolské vzdělání a 28 % dotazovaných má vysokoškolské vzdělání.

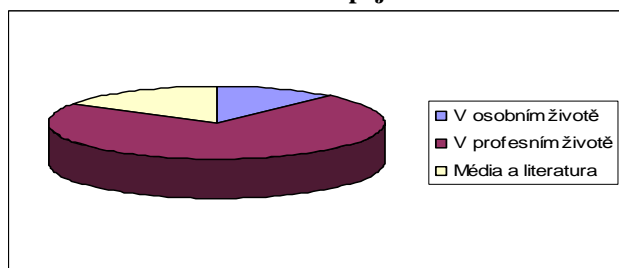
4. První setkání s pojmem domácí násilí:

Tabulka č. 14: První setkání s pojmem domácí násilí

Odpověď	Počet respondentů	V procentech %
V osobním životě	5	12
V profesním životě	31	72
Média a literatura	7	16

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 11: První setkání s pojmem domácí násilí

Zdroj: vlastní výzkum

S pojmem domácí násilí se nejvíce respondentů setkala v profesním životě a to 72 %. Prakticky ve stejném poměru se s tímto pojmem setkala v médiích a literatuře – 16 %, v osobním životě pak 12 % dotazovaných.

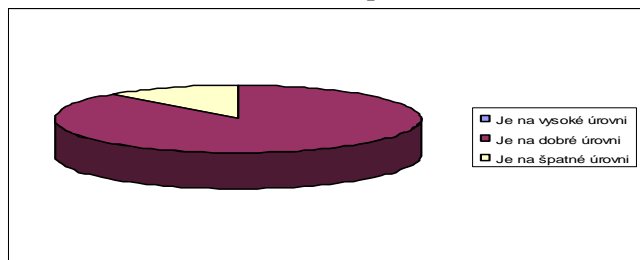
5. Informovanost o problematice domácího násilí ze strany policie:

Tabulka č. 15: Informovanost o problematice domácího násilí ze strany policie

Odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Je na vysoké úrovni	0	0
Je na dobré úrovni	38	88
Je na špatné úrovni	6	12

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 12: Informovanost o problematice domácího násilí ze strany policie

Zdroj: vlastní výzkum

Na otázku jakou policisté pociťují ze strany policie informovanost o domácím násilí odpovědělo 88 % dotazovaných, že je na dobré úrovni a pouze 12 % odpovědí znělo, že je na špatné úrovni.

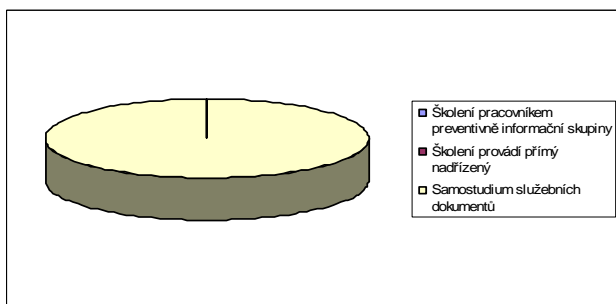
6. Seznámení s domácím násilím na útvaru:

Tabulka č. 16: Seznámení s domácím násilím na útvaru

Odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Školení pracovníkem preventivně informační skupiny	0	0
Školení provádí přímý nadřízený	0	0
Samostudium služebních dokumentů	43	100

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 13: Seznámení s domácím násilím na útvaru

Zdroj: vlastní výzkum

S problematikou domácího násilí, se podle výsledku dotazníku, všichni policisté seznamují samostudiem služebních dokumentů.

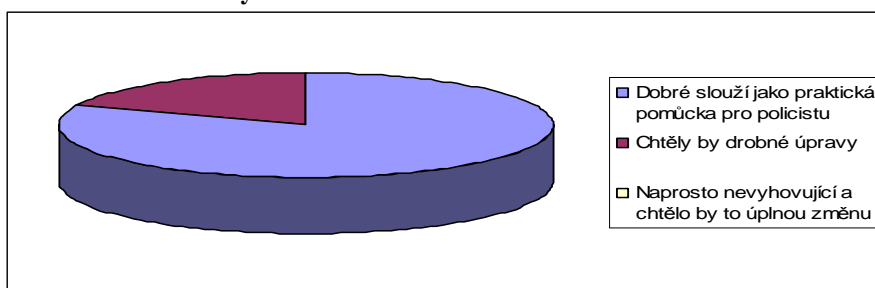
7. Názory na otázky SARA sloužící k identifikaci skutečného domácí násilí:

Tabulka č. 17: Otázky SARA

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Dobré slouží jako praktická pomůcka pro policistu	35	81
Chtěly by drobné úpravy	8	19
Naprosto nevyhovující a chtělo by to úplnou změnu	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 14: Otázky SARA

Zdroj: vlastní výzkum

Pro identifikaci jednotlivých znaků, které slouží pro určení zdali se skutečně jedná o domácí násilí, jsou policistům k dispozici tzv. otázky SARA a 81 % z dotazovaných policistů tyto otázky vnímá jako dobrou a praktickou pomůcku. 19 % z dotazovaných by uvítalo drobné změny. Nikdo tyto otázky neoznačil jako naprosto nevyhovující a požadoval by úplnou změnu.

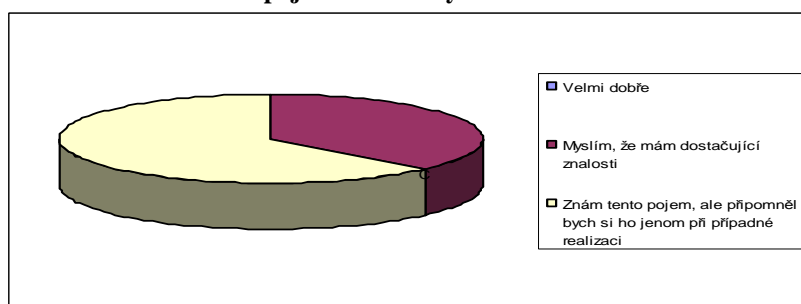
8. Znalost pojmu institut vykázání:

Tabulka č. 18: Znalost pojmu institut vykázání

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Velmi dobře	0	0
Myslím, že mám dostačující znalosti	16	37
Znám tento pojem, ale připomněl bych si ho jenom při případné realizaci	27	63

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 15: Znalost pojmu institut vykázání

Zdroj: vlastní výzkum

Na otázku jak jednotlivý respondenti znají pojem institut vykázání odpovědělo 37 % dotazovaných, že mají dostačující znalosti. 63 % tento pojem zná, ale více by si ho připomněli při jeho případné realizaci.

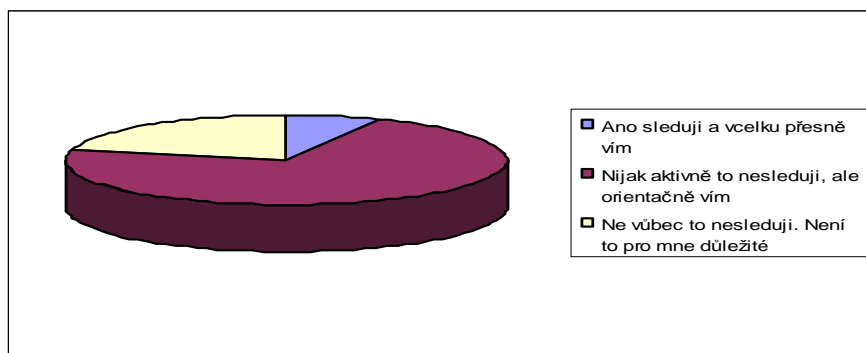
9. Využití institutu vykázání doposud v praxi v České republice:

Tabulka č. 19: Využití institutu vykázání

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Ano sleduji to a vcelku přesně vím	3	7
Nijak aktivně to nesleduji, ale orientačně vím	31	72
Ne vůbec to nesleduji, není to pro mne důležité	9	21

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 16: Využití institutu vykázání

Zdroj: vlastní výzkum

Téměř dvě třetiny policistů 72 % orientačně ví, kolikrát byl v České republice institut vykázání v praxi využit, 21 % to vůbec nesleduje, neboť tomu nepřipisují žádnou důležitost a 7 % má o výše vykázání ze společného obydlí vcelku přesné povědomí.

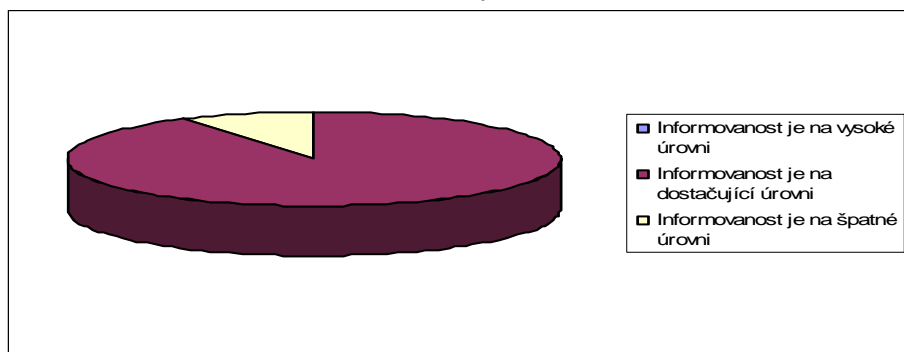
10. Informovanost o institutu vykázání:

Tabulka č. 20: Informovanost o institutu vykázání

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Informovanost je na vysoké úrovni	0	0
Informovanost je na dostačující úrovni	39	91
Informovanost je na špatné úrovni	4	9

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 17: Informovanost o institutu vykázání

Zdroj: vlastní výzkum

O institutu vykázání 91 % policistů cítí dostačující informovanost, pouze 9 % považuje informovanost na špatné úrovni.

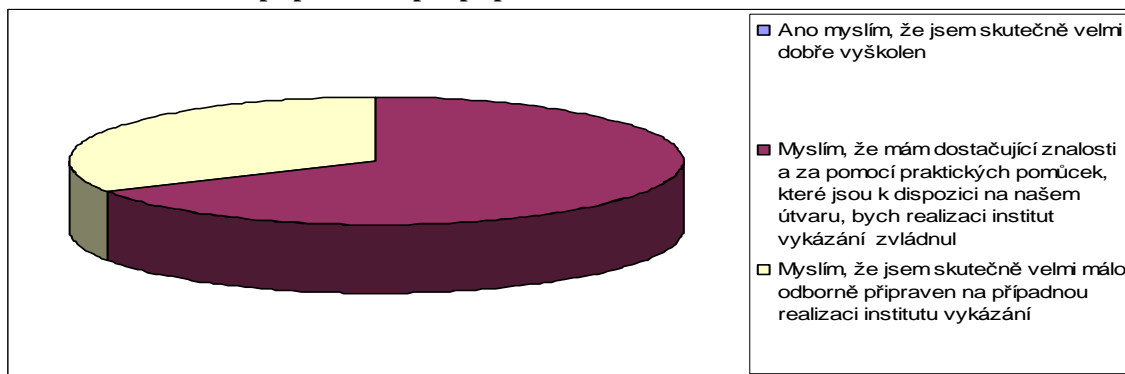
11. Osobní připravenost pro případnou realizaci tohoto institutu touto formou:

Tabulka č. 21: Osobní připravenost pro případnou realizaci tohoto institutu

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Ano myslím, že jsem skutečně velmi dobře vyškolen	0	0
Myslím, že mám dostačující znalosti a za pomoci praktických pomůcek, které jsou k dispozici na našem útvaru, bych realizaci institut vykázání zvládnul	29	67
Myslím, že jsem skutečně velmi málo odborně připraven na případnou realizaci IV	14	33

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 18: Osobní připravenost pro případnou realizaci tohoto institutu

Zdroj: vlastní výzkum

Jedna třetina (33 %) respondentů považuje současnou formu seznamování s tímto institutem za nedostačující a požadují značné změny. Nikdo z dotazovaných nepovažuje stávající formu seznamování s institutem vykázání za dobrý, a že nejsou zapotřebí žádné

změny. 67 % dotazovaných se pro případnou realizaci institutu vykázání cítí dobře připraveni, ale uvítali by seznámení na odbornější úrovni.

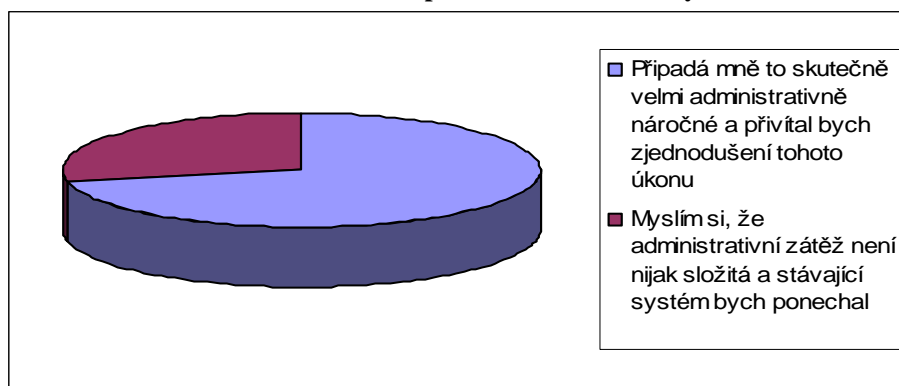
12. Administrativní zátěž při realizaci institutu vykázání:

Tabulka č. 22: Administrativní zátěž při realizaci institutu vykázání

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Připadá mně to skutečně velmi administrativně náročné a přivítal bych zjednodušení tohoto úkonu	31	72
Myslím si, že administrativní zátěž není nijak složitá a stávající systém bych ponechal	12	28

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 19: Administrativní zátěž při realizaci institutu vykázání

Zdroj: vlastní výzkum

Zajímavou a podle výsledku šetření nejvíce bolestivou oblastí pro policisty, je administrativní zátěž při realizaci institutu vykázání a 72 % policistů považuje tento úkon za skutečně administrativně náročný a přivítal by byrokratické zjednodušení. Přibližně jedna třetina 28 % by stávající administrativní systém k institutu vykázání ponechala a myslí si, že není nijak složitý.

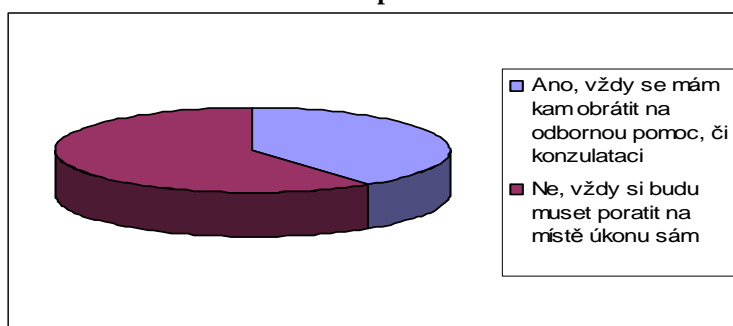
13. Možnost odborné pomoci při realizaci tohoto institutu:

Tabulka č. 23: Možnost odborné pomoci

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Ano, vždy se mám kam obrátit na odbornou pomoc, či konzultaci	17	40
Ne, vždy si budu muset poradit na místě úkonu sám	26	60

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 20: Možnost odborné pomoci

Zdroj: vlastní výzkum

Dalším důležitým faktorem při případné realizaci institutu vykázaní je to, zda-li se má policista při aplikaci zmiňovaného institutu kam obrátit na odbornou pomoc či konzultaci. Podle výsledku dotazníku si 40 % dotazovaných myslí, že se má kam obrátit na pomoc a 60 % policistů si myslí, že si vždy budou muset poradit sami – tedy nemají se kam obrátit pro pomoc.

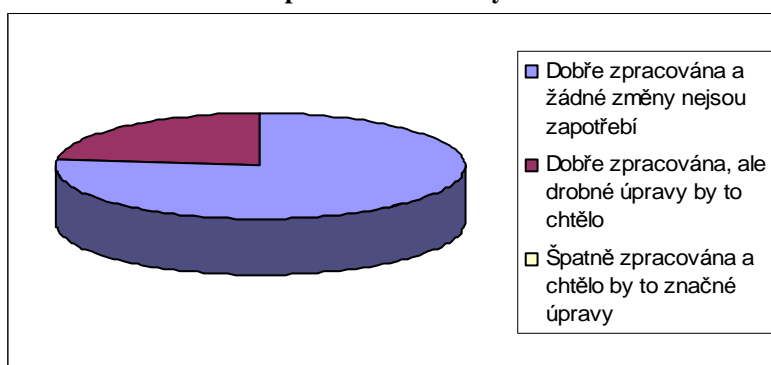
14. Současná podoba institutu vykázaní pro případné řešení domácího násilí:

Tabulka č. 24: Současná podoba institutu vykázaní

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Dobře zpracována a žádné změny nejsou zapotřebí	33	77
Dobře zpracována, ale drobné úpravy by to chtělo	10	23
Špatně zpracována a chtělo by to značné úpravy	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 21: Současná podoba institutu vykázaní

Zdroj: vlastní výzkum

Současnou podobu institutu vykázaní hodnotí 77 % policistů jako dobře zpracovanou a nemají k ní žádné výhrady a 23 % respondentů by požadovalo pouze drobné úpravy.

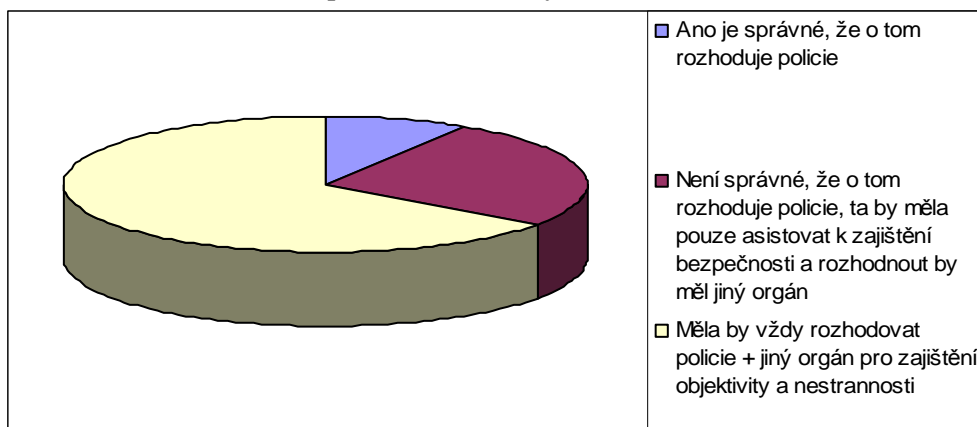
15. Rozhodování policie o institutu vykázání:

Tabulka č. 25: Rozhodování policie o institutu vykázání

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Ano je správné, že o tom rozhoduje policie	4	9
Není správné, že o tom rozhoduje policie, ta by měla pouze asistovat k zajištění bezpečnosti a rozhodnout by měl jiný orgán	11	26
Měla by vždy rozhodovat policie + jiný orgán pro zajištění objektivitu a nestrannosti	28	65

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 22: Rozhodování policie o institutu vykázání

Zdroj: vlastní výzkum

O tom, kdo by vlastně měl rozhodovat o vykázání násilné osoby ze společného obydlí, si pouze 9 % policistů myslí, že pouze Policie České republiky. Dalších 26 % si myslí, že policie by při realizaci institutu vykázání, měla pouze asistovat jako orgán zajišťující bezpečnost a rozhodnout by měl jiný orgán. Většina tj. 65 % z dotazovaných policistů soudí, že by o vykázání měla vždy rozhodovat policie a součinnosti s jiným orgánem a to pro zajištění objektivitu a nestrannosti.

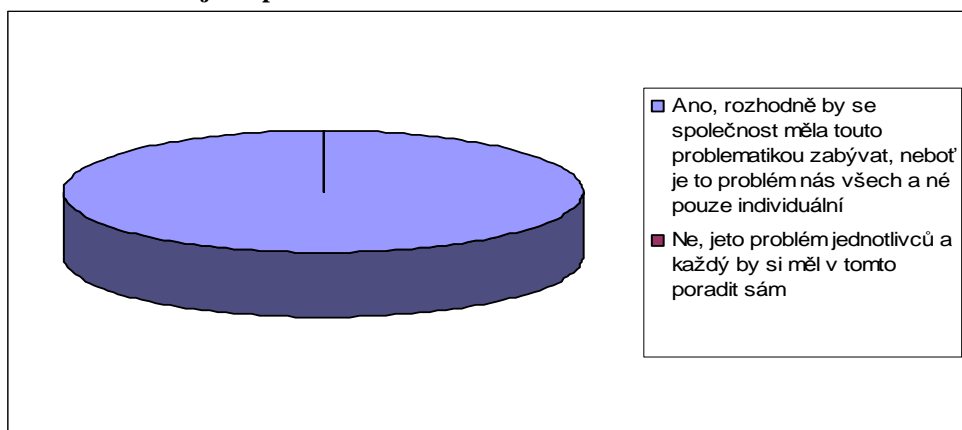
16. Zájem společnosti na téma domácí násilí:

Tabulka č. 26: Zájem společnosti na téma domácí násilí

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Ano, rozhodně by se společnost měla touto problematikou zabývat, neboť je to problém nás všech a ne pouze individuální	43	100
Ne, je to problém jednotlivců a každý by si měl v tomto poradit sám	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 23: Zájem společnosti na téma domácí násilí

Zdroj: vlastní výzkum

Naše společnost je dosti polarizována v názoru, zda-li se má vůbec společnost zajímat o domácí násilí a na tuto otázku 100 % policistů odpovědělo, že rozhodně ano, jelikož to není individuální problém, nýbrž celospolečenský.

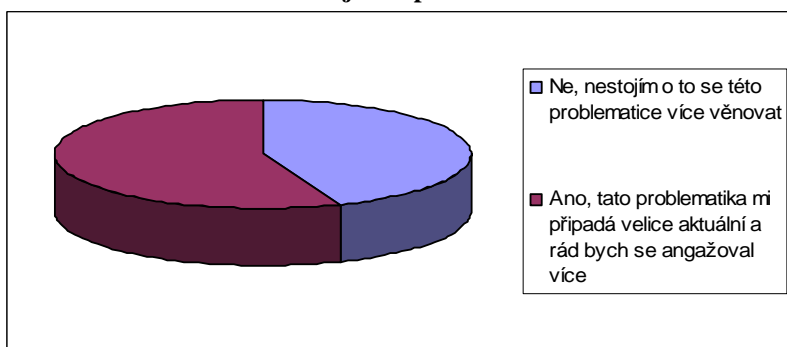
17. Individuální zájem o problematiku domácího násilí na odbornější a komplexnější úrovni služebního poměru nebo jako pracovník neziskové organizace:

Tabulka č. 27: Individuální zájem o problematiku domácího násilí na odbornější a komplexnější úrovni

odpověď	Počet respondentů	V procentech %
Ne, nestojím o to se této problematice více věnovat	17	44
Ano, tato problematika mi připadá velice aktuální a rád bych se angažoval více	26	56

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek č. 24: Individuální zájem o problematiku domácího násilí na odbornější a komplexnější úrovni

Zdroj: vlastní výzkum

K této problematice se také staví 56 % policistů velice kladně a mají zájem se v této problematice angažovat více a to buď na úrovni služební, nebo v civilním sektoru a 44 % dotazovaných nemá větší potřebu se tomuto odvětví věnovat.

K typologii pachatelů domácího násilí byly ponechány poslední dvě otázky dotazníku. Otázka č. 18 se týkala vlastních zkušeností, kdo páchá domácí násilí především. Z jednotlivých odpovědí policistů bylo zřejmé, že pachatelé jsou z nejširšího sociálního spektra. Ve stručnosti by se dalo říci, že pachatelé nižšího sociálního postavení inklinují spíše k fyzickému domácímu násilí, než pachatelé z vyšším sociálním statusem. To se také odráží na samotné identifikaci a kvalifikaci domácího násilí. Čím více inteligentní je násilník, tím jsou také náročnější metody pro odhalování jednotlivých znaků, jejichž naplnění je předpokladem pro posouzení, že se skutečně jedná o domácího násilí. Na otázku č. 19, která je zaměřena na to, zda-li se sám policista setkal s pachatelem domácího násilí, který byl zároveň velmi vzdělaný člověk (učitel, lékař) policisté stručně odpověděli, že ano. Jinými slovy – pachatel domácího násilí může být kdokoliv.

1.6 Dotazníková část

Příloha č.2

1.7 Závěry vzhledem k hypotézám

Jsem si vědom, že mé dotazníkové šetření je pouze orientačního charakteru, neboť celkový počet respondentů byl 43 příslušníků Policie ČR. Přesto se domnívám, že výsledky mají určitou vypovídající hodnotu. V provedeném výzkumu bylo pracováno se dvěma základními hypotézami, kterými jsou:

H 1: Policisté jsou s problematikou domácího násilí seznamováni dostačující formou a také se o toto téma aktivně zajímají.

H 2: Potvrdit, že o institutu vykazání jsou policisté dobře proškolení a celkově jsou pro jeho případnou aplikaci dobře připraveni.

V prvním případě výsledky výzkumu hovoří o tom, že s pojmem domácí násilí se 72 % dotazovaných policistů setkala v profesním životě a z tohoto důvodu by se dalo předpokládat, že budou k této problematice přistupovat ne příliš otevřeným způsobem. Nicméně další výsledky hovoří vcelku příznivě pro policisty, když 100% dotazovaných policistů se na tuto problematiku připravuje samostudiem služebních dokumentů a 88 % respondentů cítí dobrou informovanost ze strany Policie ČR. 81 % dotazovaných policistů vnímá metodické pomůcky pro identifikaci domácího násilí, jako dobré a praktické pomůcky sloužící zasahujícím policistům. Všichni dotazovaní policisté také souhlasí s tím, aby se společnost zajímala

o problematiku domácího násilí, neboť to není individuální záležitost, kterou by si měl jedinec řešit sám. Vzhledem k odpovědím z celkového počtu respondentů byla tato hypotéza potvrzena.

Druhá hypotéza, byla věnována tématu institutu vykázání. Z výsledků dotazníku vyplývá, že 63 % dotazovaných tento pojem zná, a více by si ho připomněli při případné realizaci a 37 % dotazovaných se domnívá, že má dostačující znalosti. K těmto výsledkům je nutné přistupovat velmi objektivně, neboť částečně hovoří o tom, že spektrum činností policie je opravdu široké a to, aby někdo mohl prohlásit, že má velmi dobré znalosti, by vyžadovalo pravidelné a aktivní seznamování. Nikdo z dotazovaných o sobě neprohlásil, že má velmi dobré znalosti o institutu vykázání. Nicméně 91 % respondentů označilo, že se cítí dostatečně seznamováno s tímto institutem a 67 % dotazovaných si myslí, že dosavadní způsob seznamování je také dostatečně připraví na jeho případnou realizaci. Naopak 33 % respondentů se cítí skutečně velmi málo připraveno na případnou realizaci vykázání. Horší situace by nastala tehdy, kdyby zasahující policista potřeboval při samotné realizaci určitou odbornou pomoc a 60 % respondentů uvedlo, že si na místě zásahu vždy musí poradit samo bez možností odborné rady. Přesto však 77 % dotazovaných policistů považuje současnou podobu institutu vykázání za dobře zpracovaný nástroj a nepožadují žádné změny. Vzhledem k odpovědím z celkového počtu respondentů bych považoval výše uvedenou hypotézu také za potvrzenou.

Závěr

Problematicke domácího násilí se v posledních letech věnuje zvýšená pozornost a společnost v této souvislosti prošla dlouhým a komplikovaným vývojem směrem k lepšímu. Nejvýznamnějším posunem bude zřejmě to, že konečně tento jev není posouván do individuální roviny a že je celospolečenským zájmem. Vždyť kde by se každý z nás měl cítit nejbezpečněji, když ne doma a mezi svými nejbližšími. Garantem práva občana by měl být stát a mezi základní lidská práva patří právo na život, na osobní svobodu, ochranu osobnosti, na nedotknutelnost osoby jejího soukromí a další atributy svobodného života. Tato základní lidská práva jsou dotčena kriminalitou, což ve formě domácího násilí je celospolečensky nebezpečný fenomén, který výrazně omezuje základní lidská práva.

První reprezentativní výzkum, který se orientuje na domácí násilí v České republice provedla agentura STEM v roce 2001. Tento výzkum poukazuje na to, že minimální hladina výskytu domácího násilí v ČR dosahuje u populace starší 15 let 16%. Vláda České republiky, se v květnu roku 2001 ve svém usnesení vyjádřila k nepřijatelnosti domácího násilí a jiných forem násilí páchaného na ženách. Ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem práce a sociálních věcí a Úřadu zmocněnce pro lidská práva byla oslofována široká veřejnost a dále byla činnost zaměřena na ustanovení všech forem domácího násilí, a to včetně těch, které vždy nevedou k těžké újmě na zdraví. Jedním z nejvýznamnějších výsledků výše uvedených činností byl vznik zákona na ochranu obětí před domácím násilím, který dává policii nástroj vykázat násilníka ze společného obydlí a to na dobu až 10 dnů. Balík těchto opatření znamená, pokusit se násilí ve vztazích nejen efektivně detekovat, ale i účinně a včasně řešit. Pozitivní je i ohlas české veřejnosti a více než dvě třetiny lidí se domnívají, že vykázání násilníka z bytu je dobrým a vhodným opatřením.

V tomto důsledku také vznikají nové subjekty směřující svoji pomoc obětem násilného jednání. Nejznámější organizací je Bílý kruh bezpečí, který byl označen více než čtyřmi pětinami respondentů za instituci nejvíce pomáhající v boji proti domácímu násilí a druhé místo náleží Policii ČR. Bílý kruh bezpečí provozuje od roku 2001 DONA linku, která při své činnosti nejen poskytuje odborné rady, ale i získává cenné a podle mého názoru nezastupitelné informace hovořící o obětech a pachatelích domácího násilí. Z těchto hovorů vyplývá, že přes dvě třetiny hovorů je v přímé souvislosti s domácím násilím a kolem 70 % autorů hovoru skutečně sama oběť. Tato data opět jenom poukazují na závažnost problematiky domácího násilí a nutnost se tomuto věnovat.

S domácím násilím se jako policista setkávám ve svém profesním životě a musím říci, že patří k nejnáročnějším a nejkomplicovanějším úkonům, které může policista ve službě provádět a každý si tak trochu přeje, že právě on nebude tyto případy muset řešit. Nicméně rodinné rozepře v různých formách patří k poměrně častým případům, které musí policista řešit a k efektivnímu řešení těchto případů jsou zapotřebí jisté komunikační dovednosti a odborné znalosti.

Při výběru tématu své bakalářské práce jsem spojil z mého pohledu zajímavé s užitečným a jako téma jsem si zvolil právě domácí násilí. Při analýze dostupných informací k této problematice jsem zjistil, že v současné době existuje mnoho literatury věnující se tomuto tématu. Z tohoto vyplynul první cíl mé práce, a sice utvořit si ucelenější a přehlednější pohled související s teorií domácího násilí a za druhé se věnovat praktické pomoci při existujícím domácím násilí. V provedeném výzkumu, který byl tématicky zaměřen na vlastní zkušenosti a názory policistů na domácí násilí a s tímto souvisejícím oprávněním vykázání násilné osoby ze společného obydlí, jsem se přesvědčil o tom, že policisté jsou na tuto problematiku dobře odborně připravení. Nikomu není toto téma lhostejné, a to jak z hlediska lidské stránky, tak i profesní. Proto se domnívám, že cíl této práce byl naplněn.

Použitá literatura

MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. ISBN 80-7367-002-X.

PIKÁLKOVÁ, S. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

BUSKOTTE, A. *Z pekla ven*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*, Praha: Vyšehrad 2000. ISBN 80-70214-16-3.

BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*, Praha: Grada 1998. ISBN 80-7169-629-3.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-475-3.

www.bkb.cz

<http://domacinasili.cz/cz/redakce/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/r85>

www.donalinka.cz

www.soc.cas.cz/

www.ok.cz/iksp/

www.socialniprace.cz/soubory/2006-2-090221133657.pdf

Sociologický časopis, ročník 42, číslo 4, srpen 2006

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, kterým se stanoví postup Policie ČR v případech domácího násilí

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Ženy, které zažily násilí.....	8
Tabulka č. 2: Formy domácího násilí mezi partnery	12
Tabulka č. 3: Ženy, které zažily násilí v partnerském vztahu v posledních 5 letech, podle vybraných charakteristik partnera – věk partnera.....	15
Tabulka č. 4: Ženy, které zažily násilí v partnerském vztahu v posledních 5 letech, podle vybraných charakteristik partnera – vzdělání.....	15
Tabulka č. 5: Vypovídající, zda-li měl v sobě útočník při incidentu drogy nebo alkohol	16
Tabulka č. 6: Názor veřejnosti na otázku: „Zda se obětí domácího násilí stávají ženy, které si nechají vše líbit“	17
Tabulka č. 7: Instituce, které respondenti označili za dvě nejdůležitější při řešení domácího násilí	29
Tabulka č. 8: Názory dotazovaných na možnost vykázaní násilníka z bytu	31
Tabulka č. 9: Přehled o počtu vykázaní v jednotlivých krajích v roce 2007.....	39
Tabulka č. 10: Přehled o počtu vykázaní v jednotlivých krajích v roce 2008.....	39
Tabulka č. 11: Věk dotazovaných	42
Tabulka č. 12: Doba služebního poměru	42
Tabulka č. 13: Vzdělání dotazovaných.....	43
Tabulka č. 14: První setkání s pojmem domácí násilí	43
Tabulka č. 15: Informovanost o problematice domácího násilí ze strany policie	44
Tabulka č. 16: Seznámení s domácím násilím na útvaru	44
Tabulka č. 17: Otázky SARA	45
Tabulka č. 18: Znalost pojmu institut vykázaní	45
Tabulka č. 19: Využití institutu vykázaní.....	46
Tabulka č. 20: Informovanost o institutu vykázaní	46
Tabulka č. 21: Osobní připravenost pro případnou realizaci tohoto institutu	47
Tabulka č. 22: Administrativní zátěž při realizaci institutu vykázaní	48
Tabulka č. 23: Možnost odborné pomoci	48
Tabulka č. 24: Současná podoba institutu vykázaní.....	49
Tabulka č. 25: Rozhodování policie o institutu vykázaní	50
Tabulka č. 26: Zájem společnosti na téma domácí násilí	50
Tabulka č. 27: Individuální zájem o problematiku domácího násilí na odbornější a komplexnější úrovni	51

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Průběh stupňujícího se násilí.....	10
Obrázek č. 2: Průběh stupňujícího se násilí.....	10
Obrázek č. 3: Formy domácího násilí mezi partnery	13
Obrázek č. 4: Názor veřejnosti na otázku: „Zda se obětí domácího násilí stávají ženy, které si nechají vše líbit“	18
Obrázek č. 5: Názor veřejnosti na otázku: „Zda se obětí domácího násilí stávají ženy, které si nechají vše líbit“	18
Obrázek č. 6: Instituce, které respondenti označili za dvě nejdůležitější při řešení domácího násilí	30
Obrázek č. 7: Názory dotazovaných na možnost vykázaní násilníka z bytu.....	31
Obrázek č. 8: Věk dotazovaných.....	42
Obrázek č. 9: Doba služebního poměru.....	42
Obrázek č. 10: Vzdělání dotazovaných	43
Obrázek č. 11: První setkání s pojmem domácí násilí.....	43
Obrázek č. 12: Informovanost o problematice domácího násilí ze strany policie.....	44
Obrázek č. 13: Seznámení s domácím násilím na útvaru	44
Obrázek č. 14: Otázky SARA.....	45
Obrázek č. 15: Znalost pojmu institut vykázaní	45
Obrázek č. 16: Využití institutu vykázaní	46
Obrázek č. 17: Informovanost o institutu vykázaní.....	47
Obrázek č. 18: Osobní připravenost pro případnou realizaci tohoto institutu.....	47
Obrázek č. 19: Administrativní zátěž při realizaci institutu vykázaní.....	48
Obrázek č. 20: Možnost odborné pomoci.....	49
Obrázek č. 21: Současná podoba institutu vykázaní	49
Obrázek č. 22: Rozhodování policie o institutu vykázaní	50
Obrázek č. 23: Zájem společnosti na téma domácí násilí.....	51
Obrázek č. 24: Individuální zájem o problematiku domácího násilí na odbornější a komplexnější úrovni	51

Seznam zkratek

DN – domácí násilí

PČR – Policie České republiky

MěP – Městská policie

BKB – Bílý kruh bezpečí

OSPOD – orgány sociálně právní ochrany dětí

IC – intervenční centra

MPP – manželské a předmanželské poradny

SARA – Spousal Assault Risk Assessment

Seznam příloh

Příloha č.	Název
1	Výjezd PČR k incidentům s podezřením na domácí násilí - aplikace „institutu vykazání“.
2	Průzkum mezi policisty zařazenými do přímého výkonu služby pořádkové policie na téma zkušenosti a názory s institutem vykazání při domácím násilí.

Výjezd PČR k incidentům s podezřením na domácí násilí - aplikace „institutu vykázání“.

Po příjezdu PČR na místo:

1. Získat informace o celé situaci (od již zakročující hlídky, či operačního střediska).
2. Získat informace k přítomnosti 4 znaků DN a k závažnosti domácího násilí a o skutku si promluvit:
 - s osobou, která celou událost na PČR oznámila,
 - s ohroženou osobou (informace k incidentu, minulosti, důkazům, SARA DN, totožnost, telefonické spojení),
 - s násilnou osobou (informace k incidentu, minulosti, důkazům, SARA DN, totožnost, telefonické spojení),
 - s dalšími osobami (sousedé, příbuzné, starší děti v rodině - informace k incidentu, minulosti, SARA DN, totožnost, telefonické spojení).

U všech zúčastněných osobách provést ověření totožnosti, včetně zjištění zda-li některá z osob nebyla v minulosti již řešena za násilný trestný čin.
3. O získaných informacích policista sepíše úřední záznam i s případnými znaky domácího násilí.
4. Rozhodnout o dalším opatření, o rozhodnutí vykázání je třeba rozhodnout do 24 hodin od vstupu do obydlí, zajištění, zadržení, či umístění násilné osoby na záchytnou stanici pro podnapilé osoby. Při rozhodování o vykázání policista musí zejména zvážit:
 - aktuální situaci na místě, zvláště povahu a intenzitu útoku a jeho průběh dle zjištěných poznatků,
 - zda-li na témže místě policie již někdy zakročovala a jak byl skutek vyřešen,
 - míru rizika dalšího útoku pro ohroženou osobu po odjezdu PČR z místa,
 - vyhodnocení SADA DN,
 - nebezpečnosti násilné osoby a rizika možné další eskalace násilí.
5. Pokud to okolnosti dovolují zajistit přítomnost nezúčastněné osoby (nehrozí-li prodlení, např. v nočních hodinách).
6. Vykazované osobě oznámit, že ve věci bude zahájeno správní řízení, ve kterém bude aplikován „institut vykázání“. O rozhodnutí o vykázání policista také ústně vyrozumí zvláště osobu vykázanou a ohroženou. Oběma osobám bude oproti podpisu vystaveno písemné rozhodnutí. Pokud násilná osoba není na místě a není znám její pobyt, lze pro

doručení písemnosti využít tzv. veřejné vyhlášky dle § 25 správního řádu. Dále o skutečnosti vykázání policista do 24 h vyrozumí příslušné intervenční centrum, v případě přítomnosti dětí vyrozumí OSPOD. Vykázání je v písemné podobě a obsahuje:

- **výrok** (vykázání na 10 dní - tzn. přesně o kdy, odkázání na oprávnění policie dle § 44 /1,2 zák. č. 273/2008 Sb. + specifikace bezprostředního okolí, na které se vykázání vztahuje,
- **odůvodnění** (co bylo vzato za podklad pro rozhodnutí, příp. informace, že námitky lze uplatnit odvolání),
- **poučení o odvolání** (do kdy a kam, vyloučení odkladného účinku).

7. Policista násilnou osobu upozorní na to, že:

- o vykázání lze rozhodnout bez ohledu na vůli ohrožené osoby,
- dobu vykázání nelze zkrátit,
- v případě nerespektování vykázání, vykázané osobě hrozí postih za spáchaný přešůpek dle § 47/1a) zák. č. 200/90 Sb. (neuposlechnutí výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci), nebo trestný čin dle § 171 trestního zákona (maření úředního rozhodnutí).

8. Policista vyzve násilnou osobu, aby od společného obydlí odevzdala klíče, oproti podpisu bude o tomto vydáno písemné potvrzení.

9. Policista vykázanou osobu požádá o poskytnutí adresy pro doručování (např. zaměstnání, rodiče), popř. o možnosti vyzvednout si písemnosti na policejní služebně, dále této osobě poskytne seznam ubytovacích zařízení.

10. Ohrožené osobě policista poskytne další informace o místech pomoci, případně součinnost při odjezdu do takového místa či zařízení.

11. Pokud bude vykazována osoba na místě incidentu, policista této umožní vzít si z obydlí osobní věci (hygienické potřeby, oděvy, léky a zdravotnické pomůcky, mobilní telefon, osobní cennosti, dokumenty, věci nezbytné pro podnikání nebo pro výkon povolání). Vykázaná osoba následně neprodleně opustí obydlí. Pokud násilná osoba odmítne opustit obydlí, upozorní ji policista, že k prosazení vykázání může být využito oprávnění zajištění osoby dle § 26 1f) zák. o Policii ČR č. 273/2008 Sb., za pomoci donucovacích prostředků.

12. Do 3 dnů od vyhlášení vykázání provede příslušný policejní orgán fyzickou kontrolu v místě vykázání. Byla-li násilná osoba ze společného obydlí vykázána za použití donucovacích h prostředků, provádí se fyzická kontrola v místě vykázání denně, popř. i s

kombinací telefonické kontroly.

13. Před uplynutím lhůty ověří policejní orgán, který rozhodl o vykázání, zda-li nebyl ve věci podán u civilního soudu návrh na předběžné opatření. Pokud nebyl návrh podán, budou vykázané osobě oproti podpisu na potvrzení vydány klíče a pokud byl návrh podán, vyrozumí policejní orgán násilnou osobu, že jí nebudou klíče vydány z důvodu prodloužení vykázání, a že klíče budou předány příslušnému soudu.

Dotazník

Průzkum mezi policisty zařazenými do přímého výkonu služby pořádkové policie na téma zkušenosti a názory s institutem vykázaní při domácím násilí.

Vážení kolegové,

dovoluji si Vás oslovit se žádostí o spolupráci při vyplňování následujícího dotazníku. Jmenuji se Tomáš Burian a studuji obor Sociologie na Filozofické fakultě. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce, ve které se budu věnovat domácímu násilí a s ním spojeným institutem vykázaní. Proto je cílem tohoto výzkumu utvořit si alespoň orientační obraz o Vašich názorech, zkušenostech a postojích, týkající se domácího násilí a institutu vykázaní. Údaje Vámi sdělené jsou anonymní a nebudou nijak zneužity.

Odpověď, která nejlépe vyjadřuje Váš názor, označte prosím křížkem.

1. **Věk:**

18-29

30-49

50 a více

2. **Doba služebního poměru:**

0-5

6-10

11 a více

3. **Vzdělání:**

Středoškolské

Vyšší odborné + vysokoškolské

4. **S pojmem domácí násilí jste se poprvé setkal:**

V osobním životě

V profesním životě

Média a literatura

5. **Cítíte ze strany policie dobrou informovanost o problematice domácího násilí:**

Je na vysoké úrovni

Je na dobré úrovni

Je na špatné úrovni

6. Jakou formou probíhá na Vašem útvaru seznamování s domácím násilím:

- Školení pracovníkem preventivně informační skupiny
- Školení provádí přímý nadřízený
- Samostudium služebních dokumentů

7. Myslíte si, že otázky SARA slouží k identifikaci skutečného domácí násilí jsou:

- Dobré a slouží jako praktická pomůcka pro policistu
- Chtěly by drobné úpravy
- Naprosto nevyhovující a chtělo by to úplnou změnu

8. Pojem institut vykázání znáte:

- Velmi dobře
- Myslím, že mám dostačující znalosti
- Znám tento pojem, ale připomněl bych ho jenom při případné realizaci

9. Víte kolik institutu vykázání bylo v praxi využito v České republice?

- Ano sleduji to a vcelku přesně vím
- Nijak aktivně to nesleduji, ale orientačně vím
- Ne vůbec to nesleduji, není to pro mne důležité

10. Cítíte se dostatečně seznámen s tímto institutem ?

- Informovanost je na vysoké úrovni
- Informovanost je dostačující úrovni
- Informovanost je na špatné úrovni

11. Cítíte, že tato forma seznamování s institutem vykázání, Vás také dostatečně připraví pro případnou realizaci tohoto institutu?

- Je na dobré úrovni a nejsou zapotřebí žádné změny
- Je dobrý, ale chtělo by to seznámení na odbornější úrovni
- Je nedostačující a chtělo by to opravdu velké změny

12. Jak hodnotíte administrativní zátěž při realizaci institutu vykázání:

Připadá mně to skutečně velmi administrativně náročné a přivítal bych

zjednodušení tohoto úkonu

Myslím si, že administrativní zátěž není nijak složitá a stávající

system bych ponechal

13. Máte se při realizaci tohoto institutu kam obrátit na odbornou pomoc?

Ano, vždy se mám kam obrátit ne odbornou pomoc, či konzultaci

Ne, vždy si budu muset poradit na místě úkonu sám

14. Myslíte si, že současná podoba institutu vykázání pro případné řešení domácího násilí je:

Dobře zpracována a žádné změny nejsou zapotřebí

Dobře zpracována, ale drobné úpravy by to chtělo

Špatně zpracována a chtělo by to značné úpravy

Jaké případné změny máte na mysli?

.....

.....

.....

.....

15. Myslíte, že je správné, aby o institutu vykázání rozhodovala policie?

Ano je správné, že o tom rozhoduje policie

Není správné, že o tom rozhoduje policie, ta by měla pouze
asistovat k zajištění bezpečnosti a rozhodnout by měl jiný orgán

Měla by vždy rozhodovat policie + jiný orgán pro zajištění
objektivitu a nestrannosti

16. Myslíte si, že by se společnost měla zajímat o domácí násilí?

Ano, rozhodně by se společnost měla touto problematikou zabývat, neboť je to problém nás všech a ne pouze individuální

Ne, je to problém jednotlivců a každý by si měl v tomto poradit sám

17. Chtěl byste se zabývat problematikou domácího násilí at' už na úrovni služebního poměru nebo jako pracovník neziskové organizace, více odborněji a komplexněji?

Ne, nestojím o to se této problematice více věnovat

Ano, tato problematika mi připadá velice aktuální a rád bych se angažoval více

18. Kdo dle vašich zkušeností páchá domácí násilí především?

.....
.....

19. Setkal jste se s pachatelem domácího násilí, který by byl zároveň vzdělaným a spořádaným člověkem (např. lékařem, učitelem apod.)?

.....
.....

Děkuji Vám za spolupráci při vyplňování dotazníku. Vážím si Vaší ochoty.